

กสม.7

รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบาย
หรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2556

รายงานผลการพิจารณาที่ 800 /2556

เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

1. เหตุผลและความเป็นมา

ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment: CAT) ซึ่งมีผลบังคับใช้กับประเทศไทยตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2550 รวมถึงได้ลงนามและอยู่ระหว่างพิจารณาให้สัตยาบันอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย (Convention on the Protection of All Persons from Enforced Disappearance: CED) โดยที่พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนตามอนุสัญญาทั้ง 2 ฉบับมีความเกี่ยวข้องกัน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเห็นควรดำเนินการศึกษาแนวทาง การอนุวัติกฎหมายภายในเพื่อรองรับการดำเนินการตามอนุสัญญาดังกล่าว รวมทั้งพิจารณาว่าควรมีกลไกการดำเนินงานที่สอดคล้องกับการปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าวหรือไม่อย่างไร

2. อำนาจหน้าที่

บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 257 วรรคหนึ่ง(5) และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 15 (3) กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ “เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎ ต่อร์ัฐสภาหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน”

เมื่อพิจารณาพันธกรณีของประเทศไทยในฐานะรัฐภาคีของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เจตนารมณ์ของไทยที่จะเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับแห่งอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายในอนาคต และข้อผูกพันต่อข้อเสนอแนะจากกระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) ของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Council: HRC) ซึ่งประเทศไทยได้รับมาปฏิบัติ ตลอดจนเห็นว่ากฎหมายภายในของประเทศไทยยังไม่สอดคล้องกับพันธกรณีในอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายที่ประเทศไทยได้ลงนามแล้วและจะให้สัตยาบันในอนาคต คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเห็นควรศึกษากฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องและจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายเพื่ออนุวัติการตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ซึ่งประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีแล้ว รวมถึงเพื่อเตรียมการสำหรับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ส่วนที่ 1 การอนุวัติกฎหมายภายในให้เป็นไปตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT) และเพื่อเตรียมการรองรับการดำเนินการตามพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (OPCAT)

1.1 การอนุวัติกฎหมายภายในให้เป็นไปตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT)

1.1.1 ความเป็นมา

1) สมัชชาใหญ่สหประชาชาติได้รับรองอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประติบัติ หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT) เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2527 (ค.ศ. 1984) และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2530 (ค.ศ. 1987) ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาฯ เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2550 และอนุสัญญาฯ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2550 โดยได้ทำคำแถลงตีความและจัดทำข้อสงวน ดังนี้

1.1) การแถลงตีความเข้าใจในการดำเนินการตามบทบัญญัติของอนุสัญญาฯว่าจะ เป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยที่ใช้ในปัจจุบันใน 3 ข้อ คือ ข้อ 1 นิยามของคำว่า “การทรมาน” ข้อ 4 การกำหนดให้การทรมานเป็นความผิดที่ลงโทษได้ตามกฎหมายอาญาและการนำหลักการนี้ไปใช้กับการพยายาม การสมรู้ร่วมคิดและการมีส่วนร่วมในการทรมาน และข้อ 5 การกำหนดเขตอำนาจเหนือความผิดว่าด้วยการทรมาน

1.2) การจัดทำข้อสงวน 1 ข้อ คือ ในข้อ 30 วรรคหนึ่ง เรื่องการนำข้อพิพาทระหว่างรัฐภาคีเกี่ยวกับการตีความหรือการใช้บังคับของอนุสัญญาฯ ที่ไม่สามารถระงับได้โดยการเจรจา ขึ้นสู่การวินิจฉัยของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ หากคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอ เว้นแต่จะเห็นสมควรเป็นกรณีๆ ไป

2) อนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อระงับและยับยั้งการทรมานโดยอนุสัญญา ได้กำหนดคำนิยามของการทรมานไว้ในข้อ 1¹ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

2.1) การทำให้เกิดความเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมานอย่างสาหัสทางกายหรือจิตใจ

2.2) โดยมีเจตนาพิเศษ คือ 2.2.1) มุ่งประสงค์ให้ได้ซึ่งข้อสนเทศหรือคำสารภาพจากผู้นั้นหรือบุคคลที่สาม หรือ 2.2.2) ลงโทษบุคคลนั้น สำหรับการกระทำซึ่งบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สามกระทำหรือถูกสงสัยว่าได้กระทำ หรือ 2.2.3) เป็นการข่มขู่ให้กลัวหรือเป็นการบังคับขู่เข็ญบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สาม หรือ 2.2.4) เพราะเหตุผลใดบนพื้นฐานการเลือกปฏิบัติไม่ว่ารูปแบบใด

2.3) กระทำโดย หรือด้วยการยุยง หรือโดยความยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจของเจ้าพนักงานของรัฐ หรือผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางการ

3) ข้อเสนอแนะจากกระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) ของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (HRC) สมัยที่ 19 เมื่อเดือนมีนาคม 2555 ต่อประเทศไทย และข้อเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ซึ่งประเทศไทยได้รับมาดำเนินการ คือ การแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับอนุสัญญาฯ รวมถึงการบัญญัติให้การทรมานเป็นความผิดอาญา หรือเพิ่มนิยามของการทรมานในประมวลกฎหมายอาญา และการสอบสวนและดำเนินคดีเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงที่ถูกกล่าวหาว่าละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อแก้ปัญหาการลอยนวลของเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำผิด

4) เมื่อพิจารณากฎหมายภายในของประเทศไทยในปัจจุบัน เช่น ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่ายังไม่ปรากฏนิยามคำว่า “ทรมาน” ที่สอดคล้องตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งมีกฎหมายภายในบางฉบับ เช่น กฎหมายด้านความมั่นคง² ที่อาจขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติแห่งอนุสัญญานี้ จึงควรได้มีการศึกษาเพื่อทบทวน ปรับปรุง และแก้ไขกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับพันธกรณีในอนุสัญญาดังกล่าว

1.1.2 ข้อมูลประกอบการพิจารณา

1) คำร้องและข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำทรมาน

1.1) ช่วง พ.ศ. 2547-2556 (ณ วันที่ 15 ตุลาคม 2556) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับคำร้องเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำทรมาน จำนวน 88 คำร้อง เป็นคำร้องที่เกิดขึ้นพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 68 คำร้อง เป็นคำร้องซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่อื่น 20 คำร้อง ตัวอย่างคำร้องที่อยู่ในข่ายการกระทำทรมาน³ เช่น

¹ อนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ (CAT) ข้อที่ 1 อนุ 1 เพื่อความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญานี้ คำว่า “การทรมาน” หมายถึง การกระทำใดก็ตามโดยเจตนาที่ทำให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างสาหัส ไม่ว่าจะทางกายหรือจิตใจต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อความมุ่งประสงค์ที่จะให้ได้มาซึ่งข้อสนเทศหรือคำสารภาพจากบุคคลนั้นหรือจากบุคคลที่สาม การลงโทษบุคคลนั้น สำหรับการกระทำ ซึ่งบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สามกระทำหรือถูกสงสัยว่าได้กระทำ หรือเป็นการข่มขู่ให้กลัวหรือเป็นการบังคับขู่เข็ญบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สามหรือเพราะเหตุผลใดใด บนพื้นฐานของการเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะในรูปแบบใด เมื่อความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานนั้นกระทำโดย หรือด้วยการยุยง หรือโดยความยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจของเจ้าพนักงานของรัฐ หรือของบุคคลอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางการ ทั้งนี้ไม่รวมถึงความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานที่เกิดจาก หรืออันเป็นผลพลุดีจาก หรืออันสืบเนื่องมาจากการลงโทษซึ่งชอบด้วยกฎหมาย อนุ 2 .....

² พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2457 พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.2551

³ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, สิทธิในกระบวนการยุติธรรมในกรณีการตรวจสอบคำร้องที่กล่าวหาว่ามีการกระทำทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่ไร้มนุษยธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้, พ.ศ. 2554, หน้า 16-31.

1.1.1) คำร้องที่ 102/2550 เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2549 เจ้าหน้าที่ทหารนำผู้ร้องไปสอบสวนคดีปล้นปืนที่ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส การสอบสวนใช้การข่มขู่ให้สารภาพ เตะท้วง ชกที่หน้า กระแทกศีรษะด้วยเหล็กฉาก ใช้ไฟฟ้าช็อต ใช้บุหรี่ปูร่างกาย นำสุนัขมาล้อมใกล้ๆ

1.1.2) คำร้องที่ 452/2550 เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2550 จังหวัดยะลา ผู้เสียหายถูกเจ้าหน้าที่ทหารควบคุมตัว และเสียชีวิตในวันรุ่งขึ้น จากการตรวจร่างกายพบว่ามีบาดแผลจากการถูกยิงและบาดแผลอื่นที่เกิดจากถูกตีด้วยของแข็งไม่มีคมหลายแห่งทำให้ปอดช้ำ ซีโครงหัก

1.1.3) คำร้องที่ 766/2550 เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2550 จังหวัดปัตตานี เจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจจับกุมผู้ร้องคดีก่อความไม่สงบ การสอบสวนใช้การขังเดี่ยวในห้องมืด ตีด้วยของแข็ง เตะและเหยียบที่ลำตัว ข่มขู่ให้ลงชื่อรับสารภาพ

1.1.4) คำร้องที่ 31/2551 เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2550 จังหวัดปัตตานี เจ้าหน้าที่ทหารจับผู้ร้องคดีลอบยิงครูโรงเรียนบ้านป่าหุง การสอบสวนใช้การบังคับให้ถอดเสื้อผ้า รดน้ำ ให้อยู่ในห้องที่อุณหภูมิต่ำมาก ตบศีรษะและตีหน้า

1.1.5) คำร้องที่ 705/2552 เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2552 จังหวัดปัตตานี เจ้าหน้าที่ทหารเชิญผู้ร้องไปสอบถามกรณีปืนของเจ้าหน้าที่ทหารที่โรงเรียนบ้านค่าย หายไป การสอบสวนใช้ระยะเวลาานาน ต่อเนื่องกว่า 18 ชั่วโมง จนเครียดและต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล

1.1.6) คำร้องที่ 152/2553 เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2553 เจ้าหน้าที่ทหารได้สอบสวนผู้ร้อง โดยทำร้ายร่างกายให้รับสารภาพ ให้อยู่ในห้องอุณหภูมิต่ำต่อเนื่อง 24 ชั่วโมง ตบหน้า ถีบและต่อยท้อง คลุมหัวด้วยถุงดำจนเกือบขาดอากาศหายใจ

1.2) นอกจากนี้ มีรายงานเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำทรมาณในกรณีอื่นๆ เช่น พระทวีศักดิ์ ชินเมโล วัดตะโกรวม จังหวัดสิงห์บุรี ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจซ้อมทรมานให้รับสารภาพคดีถูกชิงทรัพย์ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาซึ่งถูกกล่าวหาว่าเป็นแนวร่วมก่อความไม่สงบ ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจค้นและควบคุมตัวเป็นเวลานาน ถูกทรมานให้รับสารภาพโดยไม่มีหมายค้นหรือหมายจับ นายเกียรติศักดิ์ ถิตย์บุญครอง อายุ 17 ปี จังหวัดกาฬสินธุ์ เสียชีวิตโดยถูกแขวนคอช่วงการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติด เจ้าหน้าที่สันนิษฐานว่าเป็นการฆ่าตัดตอน⁴

1.3) การประกาศใช้กฎหมายด้านความมั่นคงในบางพื้นที่ เช่น 1.3.1) พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ซึ่งให้อำนาจนายกรัฐมนตรีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินและให้ใช้กำลังเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง พลเรือน ตำรวจ ทหาร ร่วมกันป้องกัน ปราบปราม ระวัง ยับยั้ง หรือฟื้นฟู ช่วยเหลือประชาชน⁵ 1.3.2) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ซึ่งให้จัดตั้งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน) ขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรี มีอำนาจออกข้อกำหนดหรือเงื่อนไขที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพพื้นฐานบางประการ⁶ และ 1.3.3) พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช 2457 ซึ่งให้อำนาจเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารหลายประการอันจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เช่น ตรวจค้น เกณฑ์แรงงานหรือสิ่งของ ห้ามบุคคลดำเนินการต่างๆ⁷ เป็นต้น การประกาศใช้

⁴ ประชาไท วันอาทิตย์ที่ 26 มิถุนายน 2544 prachatai.com/journal/2011/16/35696

⁵ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 มาตรา 5, 6 และ 9

⁶ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 มาตรา 18

⁷ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 8-15 ทวิ

กฎหมายเหล่านี้เป็นการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่รัฐอาจใช้อำนาจเกินกว่าเหตุ ในทางกลับกันก็ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาและ ผู้ด้อยโอกาสทางสังคมมีโอกาสถูกทำร้าย หรือได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นธรรม

2) แนวทางอนุวัติกฎหมายภายในของประเทศไทย

2.1) การรับฟังความเห็นจากหน่วยงานของรัฐ นักวิชาการ และภาคประชาสังคม คณะอนุกรรมการฯ ได้รับฟังข้อมูลและความเห็นเรื่องการอนุวัติกฎหมายภายในตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ จากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการ และภาคประชาสังคม เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2556 และวันที่ 19 มีนาคม 2556 ตามลำดับ มีสาระสำคัญโดยสรุป คือ

2.1.1) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม มีความเห็นเป็น 2 แนวทาง

(1) แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา โดยเพิ่มนิยามคำว่า “การทรมาน⁸” และ “ความผิดฐานกระทำทรมาน” และแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดให้ผู้ถูกกระทำด้วยการทรมานสามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ระงับ เพิกถอนการกระทำนั้น และมีสิทธิยื่นคำร้องขอการเยียวยาความเสียหาย

(2) แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา โดยเพิ่มคำนิยามการทรมานและความผิดฐานกระทำทรมาน และแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 โดยเพิ่มความผิดฐานกระทำทรมานเพื่อให้ผู้เสียหายจากความผิดฐานนี้ขอรับค่าตอบแทนได้ โดยไม่ต้องแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

2.1.2) กระทรวงการต่างประเทศ เห็นควรเร่งรัดการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ให้สอดคล้องกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ การไม่มีนิยามและฐานความผิดว่าด้วยการกระทำทรมาน ทำให้เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การส่งผู้ร้ายข้ามแดน

2.1.3) สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย เห็นว่าการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาโดยเพิ่มนิยามคำว่า ทรมาน และ ความผิดฐานทรมานนั้น ไม่เพียงพอ ควรมีการทบทวนและแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น รวมทั้งมีกลไกป้องกันการทรมานอื่นด้วย เช่น การเยียวยา การป้องกันการเกิดซ้ำ การคุ้มครองพยาน การพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ การคำนึงถึงสิทธิของผู้ถูกกระทำทรมาน

⁸ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... มาตรา 3 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (16) ของมาตรา 1 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

“(16) “การทรมาน” หมายความว่า การกระทำใดโดยมีเจตนาให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างร้ายแรงไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ ต่อบุคคลใด ซึ่งกระทำโดยเจ้าพนักงานหรือด้วยการยุยงหรือโดยยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจของเจ้าพนักงาน หรือของบุคคลอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้งจากทางราชการ เพื่อความประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด ต่อไปนี้

1. ให้ได้มาซึ่งข้อสนเทศหรือคำสารภาพจากบุคคลนั้นหรือจากบุคคลที่สาม
2. ลงโทษบุคคลนั้นสำหรับการกระทำที่บุคคลนั้นหรือบุคคลที่สามได้กระทำหรือถูกสงสัยว่าได้กระทำ
3. ข่มขู่ให้กลัวหรือบังคับขู่เข็ญบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สาม
4. กระทำการด้วยประการใดๆ อันเป็นการเลือกปฏิบัติ

ทั้งนี้ ไม่รวมถึงความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานที่เกิดจากหรืออันเป็นผลปกติจากหรืออันสืบเนื่องมาจากการลงโทษทั้งปวงที่ชอบด้วยกฎหมาย”

2.1.4) นายกุลพล พลวัน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ให้ความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรว่า ประเทศไทยจำเป็นต้องแก้ไขกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ซึ่งสามารถทำได้ 2 วิธี คือ (1) แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือ (2) ยกร่างกฎหมายใหม่ ในขั้นนี้หากพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ก็จะทำให้ไม่ต้องเพิ่มเจ้าหน้าที่และงบประมาณเนื่องจากรัฐมีกลไกด้านนี้อยู่แล้ว

2.1.5) ผู้แทนมูลนิธิผสานวัฒนธรรม (ภาคประชาสังคม) เห็นว่าควรมีพระราชบัญญัติป้องกันการทรมานขึ้นเป็นกฎหมายเฉพาะ แยกเป็นพระราชบัญญัติต่างหาก โดยให้มีคณะกรรมการป้องกันการทรมาน ประกอบด้วยผู้แทนภาครัฐและผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันการทรมานเป็นหน่วยงานรับผิดชอบโดยเฉพาะ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถป้องกันและยุติการทรมานได้

2.2) ข้อมูลความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ฉบับคณะกรรมการสิทธิการกฎหมาย การยุติธรรม และสิทธิมนุษยชนสภาผู้แทนราษฎร)

เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2556 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ร่วมกับคณะกรรมการสิทธิการกฎหมาย การยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร จัดประชุมรับฟังความเห็นจากหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องต่อร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา โดยให้เพิ่มเติมฐานความผิดว่าด้วยการกระทำทรมานและบทลงโทษ และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยให้มีมาตรการเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ถูกกระทำทรมาน ดังนี้

2.2.1) ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา 4 ให้เพิ่มเติมความต่อไปนี้เป็นมาตรา 166/1 แห่งประมวลกฎหมายอาญา “มาตรา 166/1 ผู้ใดเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ พนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่สืบสวน ควบคุม ชัง หรือกักตัว กระทำการ หรือไม่กระทำการอย่างใดๆ ดังต่อไปนี้ในตำแหน่ง

(1) กระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตามมาตรา 276

(2) กระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 297

(3) กระทำความผิดฐานกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำรับอันตรายต่อจิตใจในระยะยาว

ถ้าการกระทำนั้นได้กระทำโดยมีความมุ่งหมายเพื่อ

(1) ให้ได้มาซึ่งถ้อยคำ หรือคำรับสารภาพของผู้ถูกกระทำนั้นเอง หรือของผู้อื่น

(2) ลงโทษผู้ถูกกระทำนั้นเอง

(3) ข่มขืนใจให้ผู้ถูกกระทำนั้นเอง หรือผู้อื่นกระทำการใด ไม่กระทำการใด

หรือจ่ายมอบต่อสิ่งใด

เจ้าพนักงานผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำทรมาน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

.....”

2.2.2) ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา 3 ให้เพิ่มเติมความต่อไปนี้เป็นมาตรา 90/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา 90/1 เมื่อมีการอ้างว่าบุคคลใดถูกกระทำทรมาน ทารุณกรรม หรือลงโทษด้วยวิธีการที่โหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม บุคคลเหล่านี้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลยุติธรรม

- (1) ผู้เสียหาย
- (2) พนักงานอัยการ
- (3) พนักงานสอบสวน
- (4) บุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหาย

เมื่อได้รับคำร้องดังนั้น ให้ศาลดำเนินการไต่สวนฝ่ายเดียวโดยด่วน ถ้าศาลเห็นว่าคำร้องนั้นมีมูลและเห็นว่าเป็นกรณีจำเป็นต้องให้ความคุ้มครองบุคคลผู้ถูกอ้างว่าถูกกระทำโดยเร็วให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บังคับการตำรวจแห่งท้องที่ที่บุคคลผู้ถูกอ้างว่าถูกกระทำอยู่ หรือบุคคลอื่นตามที่ศาลเห็นสมควร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากบุคคลดังกล่าว นำเจ้าพนักงาน และผู้เชี่ยวชาญเก็บพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ โดยพลันเพื่อนำตัวบุคคลผู้ถูกอ้างว่าถูกกระทำพร้อมทั้งพยานหลักฐานมาศาลเพื่อไต่สวนด้วยก็ได้ หากเป็นที่เชื่อแก่ศาลว่ามีการกระทำต่อบุคคลดังกล่าวอ้าง ให้ศาลมีคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราวเพื่อมิให้บุคคลนั้นถูกกระทำอีกต่อไป และศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้กระทำจัดการแก้ไขเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่บุคคลผู้ถูกกระทำตามที่เห็นสมควรก็ได้

.....”

2.2.3) ในการประชุมดังกล่าว (เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2556) ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีความเห็นต่อร่างกฎหมายทั้งสองฉบับ ดังนี้

(1) ถ้อยคำตามมาตรา 166/1 อาจยังไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ดังนี้ (1.1) วรรคหนึ่งของมาตรา 166/1 ประเภทของเจ้าพนักงานของรัฐที่กำหนดไว้ในร่างกฎหมายดังกล่าว อาจยังไม่ครอบคลุมเจ้าพนักงานของรัฐทุกประเภทตามความมุ่งหมายของอนุสัญญาฯ เช่น เจ้าพนักงานของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในสถาบันจิตเวช เป็นต้น (1.2) วรรคหนึ่ง (3) ที่กำหนดให้การกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำรับอันตรายต่อจิตใจในระยะยาวเป็นการกระทำทรมาน น่าจะยังไม่สอดคล้องกับนิยามของการทรมานตามข้อ 1 ของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ที่กำหนดว่า .....การกระทำใดก็ตามโดยเจตนาที่ทำให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างสาหัส *ไม่ว่าทางกายหรือทางจิตใจ*ต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใด... (1.3) วรรคสอง ยังไม่ครอบคลุมเจตนาพิเศษตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ โดยยังไม่ครอบคลุมเรื่องการกระทำทรมานที่เกิดจาก*การเลือกปฏิบัติ* และ (1.4) ร่างแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าว ยังไม่ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดซึ่งเป็นการกระทำอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือการประตบัติ หรือการลงโทษที่ย่ำยศักดิ์ศรีที่ไม่ถึงกับเป็นการทรมาน ตามที่บัญญัติไว้ในข้อ 16 แห่งอนุสัญญาฯ

(2) ข้อความตามมาตรา 90/1 วรรคสอง ...และศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้กระทำจัดการแก้ไขเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่บุคคลผู้ถูกกระทำตามที่เห็นสมควรก็ได้ ในเรื่องนี้ควรกำหนดเรื่องการชดเชยเยียวยาแก่ผู้เสียหายจากการกระทำทรมานให้ชัดเจนตามที่บัญญัติไว้ในข้อ 14

ของอนุสัญญาฯ และเอกสาร General comment หมายเลข 3 ของคณะกรรมการประจำอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ซึ่งได้อธิบายแนวปฏิบัติตามข้อ 14 ของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ไว้ เมื่อปี 2555

2.3) ความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพนักงานอัยการในการไต่สวนผู้กระทำ ความผิดฐานกระทำความทรมาน ตามร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

สำนักงานอัยการสูงสุด ได้ให้ความเห็นตามหนังสือที่ อส 0045.3/15713 ลงวันที่ 5 พฤศจิกายน 2556 เกี่ยวกับบทบาทของพนักงานอัยการเกี่ยวกับการไต่สวนผู้กระทำผิดฐานกระทำความทรมานตามร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา 90/1 ว่าพนักงานอัยการมีความเหมาะสมที่จะมีบทบาทในการไต่สวนผู้กระทำผิดฐานกระทำความทรมานตามร่างกฎหมายดังกล่าว เนื่องจาก

2.3.1) การให้พนักงานอัยการดำเนินการดังกล่าว เป็นการปฏิบัติงานคดีที่ต่อเนื่อง ทำให้ทราบรายละเอียดของคดีแต่แรกและรับผิดชอบในการได้มาของพยาน ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในพยานหลักฐานที่ใช้ในการดำเนินคดียื่นคำร้องต่อศาลตามวรรคหนึ่ง จะทำให้ได้ตัวผู้ถูกอ้างว่าถูกกระทำพร้อมพยานหลักฐานมาศาลเพื่อไต่สวนโดยเร็ว

2.3.2) พนักงานอัยการทราบข้อเท็จจริงและข้อมูลพยานหลักฐานแต่แรกแล้ว ทำให้ง่ายในการวินิจฉัยคดีและเข้าช่วยเหลือตัวบุคคลผู้ถูกอ้างว่าถูกกระทำพร้อมทั้งนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ในศาลได้

2.3.3) พนักงานอัยการจะสามารถคัดเลือกกลิ่นกรองพยานหลักฐานต่างๆ ที่สำคัญ และวิเคราะห์น้ำหนักพยานได้ว่าเพียงพอในการดำเนินคดีหรือไม่ หากปรากฏว่ามีการละเมิดกฎหมายของเจ้าพนักงาน

2.3.4) เนื่องจากผู้เกี่ยวข้องกับผู้กระทำผิดมักเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ การดำเนินการของพนักงานอัยการจะเป็นอิสระและเที่ยงธรรม เพราะอยู่คนละหน่วยงานและมีสายบังคับบัญชาที่แตกต่างกัน รวมทั้งพนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบในการยื่นคำร้องดำเนินการไต่สวนในศาลตามลักษณะงานในหน้าที่โดยตรง

3) กรณีศึกษาของต่างประเทศ

3.1) สาธารณรัฐอินโดนีเซีย⁹ (เข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ.2543 โดยได้ตั้งข้อสงวนข้อ 30 วรรคแรกของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ)¹⁰

3.1.1) กฎหมายภายในและมาตรการ

- รัฐธรรมนูญแห่งอินโดนีเซีย มาตรา 27 วรรคแรก พระราชกฤษฎีกา ค.ศ.1998 หมายเลข 17 เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน มาตรา 25 กฎหมาย ค.ศ. 1999 หมายเลข 39

⁹ Amnesty International, Indonesia: Briefing to the UN Committee against Torture, 2008.

¹⁰ ข้อพิพาทใดระหว่างรัฐภาคีสองรัฐหรือกว่านั้นขึ้นไปเกี่ยวกับการตีความหรือการใช้บังคับของอนุสัญญานี้ ที่ไม่สามารถระงับได้โดยการเจรจา ต้องมอบให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัยชี้ขาดตามคำร้องขอของรัฐภาคีคู่พิพาทรัฐใดรัฐหนึ่ง หากภายในหกเดือนนับจากวันที่มีการร้องขอให้มีการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ คู่พิพาทยังไม่สามารถตกลงกันได้ในเรื่องการจัดให้มีการวินิจฉัยชี้ขาดโดยอนุญาโตตุลาการ คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิที่จะส่งข้อพิพาทนั้นไปยังศาลยุติธรรมระหว่างประเทศตามคำร้องขอตามธรรมนูญของศาลา

เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน มาตรา 4 และมาตรา 28 G วรรคสอง และรัฐธรรมนูญแก้ไขฉบับที่ 2 มาตรา 28 i วรรคแรก ซึ่งบัญญัติห้ามการทรมาน¹¹

- กฎหมายว่าด้วยศาลสิทธิมนุษยชน (Law on Human Rights Court) ซึ่งกล่าวถึงการทรมานในบริบทของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ (Crimes against humanity) โดยระบุว่า การทรมานจะเป็นความผิดทางอาญาได้เฉพาะกรณีการทรมานซึ่งกระทำอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ (broad and systematic)

3.1.2) กฎหมายอาญาที่ยังไม่สอดคล้องตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ

- ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 351-358 ว่าด้วยทรมาน (maltreatment) ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป (มิใช่เฉพาะกรณีการกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น) มีบทลงโทษจำคุกตั้งแต่ 2-9 ปี¹²

- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ยังไม่ได้บัญญัติห้ามทรมานและการลงโทษอื่นที่โหดร้ายในกระบวนการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจ

3.1.3) แนวทางอนุวัติกฎหมายภายในตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ คือ

- แก้ไขประมวลกฎหมายอาญา โดยให้ระบุนิยามคำว่า การกระทำทรมานเป็นฐานความผิดทางอาญา รวมทั้งกำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นโทษจำคุกตั้งแต่ 2 ปี ถึง 15 ปี

3.2) ประเทศญี่ปุ่น (เข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2542)

3.2.1) กฎหมายภายในและมาตรการ

- รัฐธรรมนูญ มาตรา 36 ห้ามการทรมานและการลงโทษที่โหดร้ายโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเด็ดขาด

- ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 195 และ 196¹³ ได้กำหนดให้การกระทำที่รุนแรงและโหดร้ายโดยเจ้าหน้าที่รัฐเป็นความผิด แต่ยังไม่ครอบคลุมบางประเด็น เช่น การทรมานทางจิตใจ อีกทั้งบทลงโทษของการกระทำความผิดบางประการ เช่น การข่มขู่ ยังไม่ครอบคลุมเจ้าพนักงานทุกประเภท¹⁴

3.2.2) แนวทางอนุวัติกฎหมายและการริเริ่ม/ปรับปรุงมาตรการต่างๆ ตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ

¹¹ รายงานประเทศฯ ฉบับที่ 2 ต่อคณะกรรมการประจำอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เมื่อปี 2548

¹² การชี้แจงของรัฐบาลอินโดนีเซียต่อประเด็นคำถาม (ข้อ 1) ของคณะกรรมการประจำอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ในการพิจารณารายงานประเทศฉบับที่ 2 เมื่อปี 2551, ดูได้ที่ <http://www2.ohchr.org/english/bodies/cat/cats40.htm> (หัวข้อ List of issues and Written replies ของประเทศอินโดนีเซีย)

¹³ รายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ฉบับแรกของญี่ปุ่น (เอกสารสหประชาชาติที่ CAT/C/JPN/1), ข้อ 2, หน้า 6.

¹⁴ Committee Against Torture, Conclusions and Recommendations: Japan, 2007 (เอกสารสหประชาชาติที่ CAT/C/JPN/CO/1), ข้อ 10, หน้า 2.

- ญี่ปุ่นได้จัดตั้งกลไกการติดตามตรวจสอบการคุมขังและป้องกันการเกิดความรุนแรง เช่น คณะกรรมการผู้ตรวจการสถานที่คุมขัง (Board of Visitors for Inspection of Penal Institutions) คณะกรรมการทบทวนและสอบสวนข้อร้องเรียนของผู้ต้องขังในสถานที่คุมขัง (Review and Investigation Panel on Complaints by Inmates in Penal Institutions) คณะกรรมการผู้ตรวจการการคุมขังของตำรวจ (Board of Visitors for Inspection of Police Custody)¹⁵

- ญี่ปุ่นได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมคนเข้าเมืองและผู้ลี้ภัย (Immigration Control and Refugee Recognition Act) เมื่อปี พ.ศ. 2549 แต่พระราชบัญญัตินี้ยังไม่มีกรอบคุ้มครองหลักการไม่ผลักดันกลับ (Non-Refoulement) และไม่มีหน่วยงานอิสระทบทวนคำวินิจฉัยการเนรเทศบุคคลของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง

3.3) สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (เข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2533)

3.3.1) กฎหมายภายในและมาตรการตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ

- ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 340 ซึ่งห้ามการทำร้ายร่างกายโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ แต่ยังไม่ครอบคลุมการทรมานทางจิตใจ ยังไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการห้ามอ้างคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเพื่อกระทำทรมาน¹⁶ นอกจากนี้ ในชั้นสืบสวนสอบสวน มีพนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบ โดยอาจมอบหมายให้เจ้าพนักงานตำรวจดำเนินการแทน¹⁷ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจคนละห้องที่กับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด¹⁸

3.3.2) แนวทางอนุวัติกฎหมายและปรับปรุงมาตรการ

- เยอรมนีได้ตราพระราชบัญญัติการปราบปรามอาชญากรรม (Act on the Suppression of Crime) เมื่อ พ.ศ. 2537 โดยเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดให้สูงขึ้น

- ปรับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 340 ให้สอดคล้องกับกฎหมายฉบับดังกล่าว เป็นโทษจำคุกตั้งแต่ 3 เดือนถึง 5 ปี หากไม่ร้ายแรง มีโทษปรับจนถึงจำคุกไม่เกิน 3 ปี¹⁹

3.4) สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (เข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2529) แนวทางอนุวัติกฎหมายตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ โดยการบัญญัติกฎหมายขึ้นโดยเฉพาะ เรียกว่า

¹⁵ ดูเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.hurights.or.jp/archives/newsinbrief-en/section2/2007/05/un-committee-against-torture-considered-report-of-japan.html>

¹⁶ Concluding Observations of the Committee against Torture: Germany. 11/05/1998, ดูได้ที่ [http://www.unhcr.ch/tbs/doc.nsf/\(Symbol\)/A.53.44.para.179-195.En?OpenDocument](http://www.unhcr.ch/tbs/doc.nsf/(Symbol)/A.53.44.para.179-195.En?OpenDocument)

¹⁷ ดร. สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, ขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน, วารสารดุลพาท, เล่ม 1 ปีที่ 55 (มกราคม-เมษายน 2551), หน้า 190. ดูได้ที่ http://elib.coj.go.th/Article/d55_1_9.pdf และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของเยอรมัน มาตรา 152 วรรคสอง และมาตรา 160 วรรคหนึ่ง

¹⁸ รายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ฉบับที่ 2 ของเยอรมนี ที่เสนอต่อคณะกรรมการประจำอนุสัญญาฯ เมื่อปี 2541 (เอกสารสหประชาชาติที่ CAT/C/29/Add.2), ข้อ 8, หน้า 13 และรายงานฯ ฉบับที่ 3 และ 4 ที่เสนอต่อคณะกรรมการประจำอนุสัญญาฯ เมื่อปี 2547 (เอกสารสหประชาชาติที่ CAT/C/DEU/5) ข้อ 138 หน้า 24.

¹⁹ รายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ฉบับที่ 2 ของเยอรมนีที่เสนอต่อคณะกรรมการประจำอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เมื่อปี 2541 (เอกสารสหประชาชาติที่ CAT/C/29/Add.2), หน้า 4.

พระราชบัญญัติต่อต้านการทรมาน ค.ศ. 2009 (พ.ศ. 2552) (Anti – Torture Act 2009) พระราชบัญญัติดังกล่าวมีสาระสำคัญ คือ

3.4.1) เจตนาารมณั และการนิยามความหมายของการทรมาน การกระทำอันโหดร้าย ไร่มนุษยธรรม ย่ำยีศักดิ์ศรี หลักการว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน²⁰

3.4.2) การคุ้มครองและสิทธิการร้องเรียนของผู้เสียหายจากการทรมานและผู้เกี่ยวข้อง²¹ ประกอบด้วย

- การได้รับการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนอย่างเป็นทางการและทันที (ภายใน 60 วันทำการ) โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฟิลิปปินส์ (Commission on Human Rights of the Philippines: CHRP) และหน่วยงานของรัฐอื่น เช่น กระทรวงยุติธรรม สำนักงานอัยการ สำนักงานตำรวจ และสำนักสืบสวนแห่งชาติ (National Bureau of Investigation) ทั้งนี้ สองหน่วยงานหลังสามารถตรวจสอบได้ต่อเมื่อได้รับคำร้องเรียน

- การได้รับการคุ้มครองจากการถูกข่มขู่ คุกคาม เนื่องจากการร้องเรียน หรือเป็นพยาน

- การได้รับการช่วยเหลือทางกฎหมายจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฟิลิปปินส์ และสำนักงานอัยการ ในการตรวจสอบ ติดตาม และ/หรือฟ้องคดีในเรื่องที่ร้องเรียน

- การได้รับการตรวจสอบสุขภาพทางร่างกายและด้านจิตใจ

3.4.3) ผู้อยู่ในข่ายกระทำความผิดฐานทรมาน เช่น ผู้บัญชาการทหาร ตำรวจ ผู้บังคับใช้กฎหมาย เจ้าหน้าที่ของรัฐระดับอาวุโสที่มีอำนาจสั่งการ ผู้บังคับบัญชาระดับต้น เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นๆ พนักงานและลูกจ้างของรัฐ และบtlองโทษความผิดฐานทรมาน²²

3.4.4) การติดตามการปฏิบัติตามกฎหมาย²³

- ฟิลิปปินส์ได้แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับการปฏิบัติตามกฎหมายนี้ (Oversight Committee) มีกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 1 คน เป็นประธาน กรรมการประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้านความยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน ประธานคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎรด้านความยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน และผู้นำฝ่ายค้านจากทั้งสองสภา หรือผู้แทนจากชนกลุ่มน้อยภายในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

- ให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฟิลิปปินส์ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนองค์กรภาคีภาครัฐและภาคเอกชนให้ความรู้และข่าวสารว่าด้วยการป้องกันการทรมาน

²⁰ Republic Act no. 9745, An Act Penalizing Torture and other Cruel, Inhuman and Degrading Treatment or Punishment and Prescribing Penalties Therefor, Section 1- 8

²¹ Republic Act no. 9745, Section 9-12

²² Republic Act no. 9745, Section 13 - 14

²³ Republic Act no. 9745, Section 20 - 22

- ทบทวนกฎหมายอาญาให้สอดคล้องกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ

3.5) ประเทศนิวซีแลนด์ (เข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2532) นิวซีแลนด์ได้อนุวัติกฎหมายโดยการบัญญัติกฎหมายเฉพาะ ได้แก่ พระราชบัญญัติอาชญากรรมจากการทรมาน พ.ศ. 2532 (ค.ศ. 1989) เพื่อให้สอดคล้องตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาฯ โดยมีสาระสำคัญ คือ

3.5.1) ส่วนที่ 1 นิยามศัพท์ เช่น การทรมาน เจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในข่ายซึ่งสอดคล้องตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ²⁴

3.5.2) ส่วนที่ 2 การฟ้องคดีในความผิดฐานทรมาน อธิบายถึงการกระทำที่เป็นการทรมาน อาณาเขตที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจรัฐ การพิจารณาค่าชดเชยให้แก่ผู้เสียหายซึ่งดำเนินการโดยสำนักงานอัยการ การแก้ไขกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พระราชบัญญัติผู้กระทำผิดที่หลบหนีออกนอกประเทศ การฟ้องคดีซึ่งต้องเป็นไปตามการยินยอมของสำนักงานอัยการ²⁵

3.5.3) ส่วนที่ 3 การป้องกันการกระทำทรมาน มีเจตนารมณ์เพื่อให้สอดคล้องตามพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ²⁶

1.1.3 หลักการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ข้อ 5 บุคคลใดจะถูกกระทำทรมานหรือการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีไม่ได้

ข้อ 6 ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับทุกแห่งหนว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย

ข้อ 8 ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับเยียวยาอันมีประสิทธิผลจากศาลที่มีอำนาจแห่งรัฐต่อการกระทำอันล่วงละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ซึ่งตนได้รับตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

ข้อ 10 ทุกคนย่อมมีสิทธิในความเสมอภาคอย่างเต็มที่ ในการได้รับการพิจารณาคดีที่เป็นธรรมและเปิดเผยจากศาลที่อิสระและไม่ลำเอียง ในการพิจารณากำหนดสิทธิและหน้าที่ของตนและข้อกล่าวหาอาญาใดต่อตน

ข้อ 11

(1) ทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดทางอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดตามกฎหมายในการพิจารณาคดีที่เปิดเผย ซึ่งตนได้รับหลักประกันที่จำเป็นทั้งปวงสำหรับการต่อสู้คดี

²⁴ Crimes of Torture Act 1989, No. 2

²⁵ Crimes of Torture Act 1989, No. 3 - 5, 8 และ 12

²⁶ Crimes of Torture Act 1989, No. 16, 26, 27, 31 และ 32

2) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ข้อ 2

1. ....

3. รัฐภาคีแต่ละรัฐแห่งกติกานี้รับที่จะ

(ก) ประกันว่า บุคคลใดที่สิทธิหรือเสรีภาพของตนซึ่งรับรองไว้ในกติกานี้ถูกละเมิด ต้องได้รับการเยียวยาอย่างเป็นผลจริงจัง โดยไม่ต้องคำนึงว่าการละเมิดนั้นจะถูกระงับโดยบุคคลผู้ปฏิบัติการตามหน้าที่

(ข) ประกันว่า บุคคลใดที่เรียกร้องการเยียวยาดังกล่าวย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาจากฝ่ายตุลาการ ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติที่มีอำนาจ หรือจากหน่วยงานอื่นที่มีอำนาจตามที่กำหนดไว้โดยระบบกฎหมายของรัฐและจะพัฒนาหนทางการเยียวยาด้วยกระบวนการยุติธรรมทางศาล

(ค) ประกันว่า เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจต้องบังคับการให้การเยียวยานั้นเป็นผล

ข้อ 6

1. มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตมาแต่กำเนิด สิทธินี้ต้องได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย บุคคลจะต้องไม่ถูกทำให้เสียชีวิตโดยอำเภอใจ

2. ....

ข้อ 7 บุคคลจะถูกทรมาน หรือได้รับการประตบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือต่ำช้ามิได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคคลจะถูกใช้ในการทดลองทางการแพทย์ หรือทางวิทยาศาสตร์โดยปราศจากความยินยอมอย่างเสรีของบุคคลนั้นมิได้

ข้อ 9

1. ....

3. บุคคลใดที่ถูกจับกุมหรือควบคุมตัวในข้อหาทางอาญา .....และจะต้องมีสิทธิได้รับการพิจารณาคดีภายในเวลาอันสมควร หรือได้รับการปล่อยตัวไป มิให้ถือเป็นหลักทั่วไปว่าจะต้องควบคุมบุคคลที่รอการพิจารณาคดี แต่ในการปล่อยตัวอาจกำหนดให้มีการประกันว่าจะมาปรากฏตัวในการพิจารณาคดี ในขั้นตอนอื่นของกระบวนการพิจารณา และจะมาปรากฏตัวเพื่อการบังคับตามคำพิพากษา เมื่อถึงวาระนั้น

4. ....

5. บุคคลใดที่ถูกจับกุมหรือถูกควบคุมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทน

3) อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน และการประตบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี

ข้อ 1

1. เพื่อความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญานี้ คำว่า “การทรมาน” หมายถึง การกระทำใดก็ตามโดยเจตนาที่ทำให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างสาหัส ไม่ว่าจะทางกายหรือทางจิตใจต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อความมุ่งประสงค์ที่จะให้ได้มาซึ่งข้อสนเทศหรือคำสารภาพจากบุคคลนั้นหรือ

จากบุคคลที่สาม การลงโทษบุคคลนั้น สำหรับการกระทำ ซึ่งบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สาม กระทำหรือถูกสงสัยว่า ได้กระทำ หรือเป็นการข่มขู่ให้กลัวหรือเป็นการบังคับขู่เข็ญบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สาม หรือเพราะเหตุผลใดใด บนพื้นฐานของการเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะป็นรูปใด เมื่อความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานนั้นกระทำโดย หรือด้วยการยุยง หรือโดยความยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจของเจ้าพนักงานของรัฐ หรือของบุคคลอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางการ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานที่เกิดจากหรืออันเป็นผลปกติ จาก หรืออันสืบเนื่องมาจากการลงโทษทั้งปวงที่ชอบด้วยกฎหมาย

2. ....

ข้อ 2

1. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐดำเนินมาตรการต่างๆ ทางนิติบัญญัติ ทางบริหารทางตุลาการ หรือมาตรการอื่น ๆ ที่มีประสิทธิผล เพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำที่ทรมาณในอาณาเขตใด ซึ่งอยู่ภายใต้ เขตอำนาจของตน

2. ไม่มีพฤติการณ์พิเศษใด ไม่ว่าจะป็นภาวะสงคราม หรือสภาพคุกคามที่จะเกิด สงคราม การขาดเสถียรภาพทางการเมืองภายในประเทศ หรือสภาวะฉุกเฉินสาธารณะอื่นใดที่ยกขึ้นมาเป็น ข้ออ้างที่มีเหตุผลสำหรับการทรมาณได้

3. คำสั่งจากผู้บังคับบัญชาหรือจากทางการ ไม่สามารถยกขึ้นเป็นข้ออ้างที่มี เหตุผลสำหรับการทรมาณได้

ข้อ 4

1. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐประกันว่า การกระทำที่ทรมาณทั้งปวงเป็นความผิดตาม กฎหมายอาญาของตน ให้ใช้หลักการเดียวกันนี้บังคับสำหรับการพยายามกระทำการทรมาณ และสำหรับการ กระทำโดยบุคคลใดที่เป็นการสมรู้ร่วมคิด หรือการมีส่วนร่วมในการทรมาณด้วย

2. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐทำให้ความผิดเหล่านี้เป็นความผิดที่มีโทษ ซึ่งมีระวางโทษ ที่เหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำเหล่านั้น

ข้อ 5

1. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐดำเนินการต่างๆ ที่อาจจำเป็นเพื่อให้ตนมีเขตอำนาจเหนือ ความผิดที่อ้างถึงในข้อ 4 ในกรณีต่างๆ ดังต่อไปนี้

(ก) เมื่อความผิดเหล่านั้นเกิดขึ้นในอาณาเขตใดที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจตน หรือบนเรือ หรืออากาศยานที่จดทะเบียนในรัฐนั้น

(ข) เมื่อผู้ถูกกล่าวหาเป็นคนชาติของรัฐนั้น

(ค) เมื่อผู้เสียหายเป็นคนชาติของรัฐนั้นหากรัฐนั้นเห็นเป็นการสมควร

2. ....

ข้อ 8

1. ความผิดที่อ้างถึงในข้อ 4 ให้ถือว่ารวมอยู่ในความผิดทั้งปวงที่ส่งตัวบุคคลเป็น ผู้ร้ายข้ามแดนได้ในสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนใดที่มีอยู่ระหว่างรัฐภาคี รัฐภาคีรับที่จะรวมเอาความผิดเหล่านี้

เข้าไปอยู่ในสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนทุกฉบับที่จะทำขึ้นระหว่างกันในอนาคต ในฐานะความผิดต่างๆ ที่ส่งตัวบุคคลเป็นผู้ร้ายข้ามแดนได้

2. ....

ข้อ 10

1. รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องประกันว่า การศึกษาและข้อสนเทศเกี่ยวกับการห้ามการทรมานเข้าไปบรรจุอย่างสมบูรณ์ในหลักสูตรการฝึกอบรมบุคลากรที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ทั้งที่เป็นพลเรือนหรือทหาร พนักงานทางการแพทย์ เจ้าหน้าที่รัฐและบุคคลอื่นๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับการควบคุมตัว การสอบสวน หรือการปฏิบัติต่อปัจเจกบุคคลที่ตกอยู่ภายใต้ภาวะของการถูกจับ การกักขัง หรือการจำคุกไม่ว่าในรูปแบบใด

2. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐนำข้อห้ามนี้เข้าไปบรรจุอยู่ในกฎหมาย หรือคำสั่งที่ออกมาเกี่ยวกับหน้าที่และภารกิจของบุคคลเช่นว่า

ข้อ 11

ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพิจารณาทบทวนอย่างเป็นระบบสำหรับกฎหมาย คำสั่ง วิธีการ และแนวทางปฏิบัติในการไต่สวน ตลอดจนการจัดระเบียบทั้งปวง สำหรับการควบคุมและการปฏิบัติต่อบุคคลที่ตกอยู่ใต้ภาวะของการจับ การกักขัง และการจำคุกไม่ว่าในรูปแบบใด ในอาณาเขตที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจของตน เพื่อที่จะป้องกันมิให้เกิดมีกรณีการทรมานใดขึ้น

ข้อ 12

ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐประกันว่า เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจของตนดำเนินการสืบสวนโดยพลัน และโดยปราศจากการล่าเอียง เมื่อใดก็ตามที่มีมูลเหตุอันสมเหตุสมผลที่จะเชื่อได้ว่า ได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นในอาณาเขตใดที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจตน

ข้อ 14

1. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐประกันในระบบกฎหมายของตนว่าผู้ถูกทำร้ายจากการกระทำความผิดได้รับการชดเชยทดแทนและมีสิทธิซึ่งสามารถบังคับคดี ที่จะได้รับสินไหมทดแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ รวมทั้งวิถีทางที่จะได้รับการบำบัดฟื้นฟูอย่างเต็มรูปแบบที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ในกรณีที่ผู้ถูกทำร้ายเสียชีวิตอันเป็นผลจากการกระทำความผิด ให้ผู้อยู่ในอุปการะของบุคคลนั้นมีสิทธิที่จะได้รับสินไหมทดแทน

2. ....

ข้อ 15

ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐประกันว่า จะยกคำให้การใดที่พิสูจน์ได้ว่า ได้ให้โดยเป็นผลจากการทรมาน ขึ้นอ้างเป็นหลักฐานในการดำเนินคดีใดมิได้ เว้นแต่จะใช้เป็นหลักฐานผูกมัดบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่า ได้กระทำความผิด ในฐานะเป็นหลักฐานว่าคำให้การได้มาโดยวิธีนั้น

ข้อ 16

1. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐรับที่จะป้องกันมิให้มีการกระทำอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือการปฏิบัติ หรือการลงโทษที่ย่ำยีศักดิ์ศรีที่ไม่ถึงกับเป็นการทรมานตามที่นิยามไว้ในข้อ 1 เกิดขึ้นในอาณาเขต

ภายใต้เขตอำนาจรัฐของตน เมื่อการกระทำเช่นว่านี้ได้กระทำโดย หรือด้วยการยุยง หรือความยินยอม หรือ ความรู้เห็นเป็นใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พันธกรณีทั้งปวงในข้อ 10 ข้อ 11 ข้อ 12 และข้อ 13 ให้นำมาใช้บังคับ โดยการใช้แทนที่การกล่าวถึงการ ทรมาน หรือการกล่าวถึงการประตบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี

2. ....

4) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

มาตรา 29 การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำ มิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่ จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

.....

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหมายที่ออกโดยอาศัย อำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม

มาตรา 32 บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ แต่การลงโทษตาม คำพิพากษาของศาลหรือตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม ตามความในวรรคนี้

การจับและการคุมขังบุคคล จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือ มีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันเป็นการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตาม วรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในกรณีที่มีการกระทำซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหาย พนักงานอัยการ หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหาย มีสิทธิร้องต่อศาลเพื่อให้สั่งระงับหรือเพิกถอน การกระทำเช่นว่านั้น รวมทั้งจะกำหนดวิธีการตามสมควรหรือการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วยก็ได้

มาตรา 39 บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่ กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อ บุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำผิดมิได้

มาตรา 40 บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

(1) .....

(2) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐาน เรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอ

ข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษา หรือคำสั่ง

(3) .....

(4) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือพยานในคดี มีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง

(5) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญามีสิทธิได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

(6) .....

(7) ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม โอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ การตรวจสอบหรือได้รับทราบพยานหลักฐานตามสมควร การได้รับการช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ และการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว

(8) .....

มาตรา 81 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรมดังต่อไปนี้

(1) ดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และทั่วถึง ส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือและให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนและจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นในกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ โดยให้ประชาชนและองค์กรวิชาชีพมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม และการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

(2) คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้พ้นจากการล่วงละเมิด ทั้งโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ และโดยบุคคลอื่น และต้องอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน

(3) .....

5) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 90 เมื่อมีการอ้างว่าบุคคลใดต้องถูกคุมขังในคดีอาญาหรือในกรณีอื่นใดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย บุคคลเหล่านี้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลท้องที่ที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาขอให้ปล่อย คือ

(1) .....

เมื่อได้รับคำร้องตั้งนั้น ให้ศาลดำเนินการไต่สวนฝ่ายเดียวโดยด่วน ถ้าศาลเห็นว่าคำร้องนั้นมีมูล ศาลมีอำนาจสั่งผู้คุมขังให้นำตัวผู้ถูกคุมขังมาศาลโดยพลัน และถ้าผู้คุมขังแสดงให้เห็นที่พอใจแก่ศาลไม่ได้ว่าการคุมขังเป็นการชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลสั่งปล่อยตัวผู้ถูกคุมขังไปทันที

1.1.4 ความเห็นของคณะอนุกรรมการด้านเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

คณะอนุกรรมการฯ ได้ให้ความเห็นต่อการอนุวัติกฎหมายภายในตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ดังนี้

1) การอนุวัติกฎหมายภายในด้วยการแก้ไขกฎหมายเดิม ควรสำรวจกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งหมด รวมถึงกฎเกณฑ์ คำสั่ง วิธีการและแนวปฏิบัติและเสนอแก้ไขเป็นชุดไปพร้อมกัน เพื่อให้ครอบคลุมรายละเอียดตามอนุสัญญาฯ ได้ครบถ้วน การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาซึ่งมีตำรวจเป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย อาจไม่สามารถบังคับได้จริง หรือไม่อาจอธิบายให้สังคมหายเคลือบแคลงเกี่ยวกับการคุ้มครองบุคคลจากถูกกระทำทรมานและถูกบังคับให้สูญหายได้ เนื่องจากผู้กระทำผิดส่วนใหญ่ได้แก่ตำรวจและพนักงานสอบสวน การที่ให้ตำรวจเป็นผู้สอบสวน จึงไม่มีการตรวจสอบและถ่วงดุลในกระบวนการยุติธรรม และไม่อาจคุ้มครองผู้ถูกกระทำทรมานได้แท้จริง

2) การอนุวัติกฎหมายภายในให้เป็นไปตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ นี้ คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่าควรบัญญัติเป็นกฎหมายเฉพาะ ซึ่งจะมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ และเป็นไปตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ แต่หากต้องใช้การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่ออนุวัติตามอนุสัญญานี้ การแก้ไขนั้นต้องครอบคลุมทุกประเด็นตามอนุสัญญาฯ และเมื่อมีมูลเหตุเชื่อได้ว่ามีกระทำทรมานเกิดขึ้นต้องมีระบบตรวจสอบและถ่วงดุล โดยให้พนักงานอัยการมีบทบาทหลักในการสืบสวน สอบสวน รวมทั้งมีกฎหมายรองรับว่าผู้ถูกทำร้ายจากการทรมาน จะได้รับการชดเชยทดแทน มีสิทธิบังคับคดีขอค่าสินไหมทดแทน และได้รับการบำบัดฟื้นฟู

3) คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม ควรให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองและช่วยเหลือบุคคลจากการถูกกระทำด้วยการทรมาน รวมทั้งควรให้มีหน่วยงานรับผิดชอบเรื่องนี้โดยเฉพาะการจัดทำข้อเสนอให้มีหน่วยงานดังกล่าวควรอยู่บนฐานการศึกษาวิจัย หลักการด้านสิทธิมนุษยชน ประโยชน์สูงสุดที่จะได้รับ โดยเปรียบเทียบกับแนวทางอื่น

4) ข้อเสนอของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งอนุวัติกฎหมายภายในโดยวิธีแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ยังไม่ครอบคลุมหลักเกณฑ์ที่กำหนดในอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เช่น ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาที่เสนอโดยคณะกรรมการฯ ไม่ครอบคลุมนิยาม “การทรมาน” ตามข้อ 1 ของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ บางประการ และไม่ครอบคลุมการกระทำอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือการประตบัติ หรือการลงโทษที่ย่ำยศักดิ์ศรีที่ตามข้อ 16 ของอนุสัญญาฯ ส่วนร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เสนอโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและคณะกรรมการฯ ไม่ได้รับรองไว้ชัดเจนว่าผู้ถูกทำร้ายจากการกระทำทรมานจะได้รับการชดเชยทดแทน ทั้งไม่มีระบบถ่วงดุลโดยพนักงานอัยการ

5) เนื่องจากผู้กระทำผิดฐานกระทำทรมานหรือผู้เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงเห็นว่า พนักงานอัยการควรเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวน สอบสวนรวบรวมหลักฐานหลักฐานหลักฐานต่างๆ และมีดุลพินิจในการดำเนินการในชั้นไต่สวน กรณีความผิดฐานกระทำทรมานตามร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... มาตรา 90/1 อันทำให้การไต่สวนมี

การถ่วงดุล เป็นอิสระ และเที่ยงธรรม ทั้งพนักงานอัยการยังรับผิดชอบการยื่นคำร้องดำเนินการไต่สวนในศาล โดยตรงอีกด้วย

6) คณะรัฐมนตรีควรทบทวนการบังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงให้สอดคล้องกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ซึ่งกำหนดว่า ไม่มีพฤติการณ์พิเศษใด ไม่ว่าจะ เป็นภาวะสงคราม หรือสภาพคุกคามที่จะเกิดสงคราม การขาดเสถียรภาพทางการเมืองภายในประเทศ หรือสภาวะฉุกเฉินสาธารณะอื่นใดที่ยกขึ้นมาเป็นข้ออ้างที่มีเหตุผลสำหรับทรมานได้

1.2. การเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Optional Protocol to the Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment : OPCAT)

1.2.1 ความเป็นมา

1) พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการเข้าเยี่ยมสถานที่ทำให้บุคคลเสื่อมเสียซึ่งอิสรภาพโดยหน่วยงานนานาชาติและหน่วยงานระดับชาติที่เป็นอิสระอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการทรมาน การปฏิบัติและการลงโทษที่ทารุณขาดมนุษยธรรม หรือลดทอนความเป็นมนุษย์²⁷ การกำหนดกลไกการป้องกันในระดับชาติข้างต้น รัฐภาคีอาจจัดให้มีกลไกเดียวหรือหลายกลไกก็ได้ แต่กลไกนั้นต้องมีความเป็นอิสระในการทำงานและความเป็นอิสระของบุคลากร²⁸

2) ที่ประชุมระดับโลกว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 14- 25 มิถุนายน พ.ศ. 2536 เรียกร้องให้ประเทศต่างๆ ให้ความสนใจต่อการจัดการทรมานตลอดจนให้ความสำคัญต่อมาตรการด้านการป้องกัน นอกจากนี้ ประเทศไทยได้รับข้อเสนอแนะจากกระบวนการ UPR ที่จะศึกษาความเป็นไปได้ในการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับฉบับนี้ โดยขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

1.2.2 ข้อมูลประกอบการพิจารณา

1) ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

1.1) เรือนจำและสถานคุมขังเกือบทุกแห่งในประเทศไทยมีสภาพต่ำกว่ามาตรฐานและแออัด มีที่นอนและบริการด้านการแพทย์ไม่พอเพียง มีการขังผู้อยู่ระหว่างรอปล่อยตัวรวมกับนักโทษทั่วไป ห้องกักของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานของเรือนจำ มีสภาพแออัด บริการทางการแพทย์ขั้นพื้นฐานยังไม่เพียงพอ มีอาหารไม่พอเพียงและไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของผู้ต้องกักบางคน เช่น ผู้ต้องกักชาวมุสลิม ทั้งมีรายงานว่าผู้ต้องกักในห้องกักบางแห่งถูกผู้คุมทำร้าย ไม่อนุญาตให้ผู้ต้องกักที่เป็นเด็กออกกำลังกาย²⁹

²⁷ พิธีสารเลือกรับแห่งอนุสัญญา CAT มาตรา 1

²⁸ พิธีสารเลือกรับแห่งอนุสัญญา CAT มาตรา 17

²⁹ กสม. รายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยและรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2553 - 2554, พ.ศ. 2555, หน้า 37-38.

1.2) งานวิจัยเรื่อง คุณไทย 2554 โดยสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)³⁰ พบว่านักโทษชายและผู้ต้องขังหญิงระหว่างอยู่ในเรือนจำหรือสถานคุมขังกรณีตัวอย่าง³¹ ได้รับการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนทั้งตามหลักสากลและกฎหมายภายในของประเทศไทย ดังนี้

1.2.1) ด้านสภาพกายภาพ พบว่า เรือนจำและสถานคุมขังตามงานวิจัยฯ มีสภาพแออัดโดยเฉพาะเรือนนอน มีห้องน้ำในเรือนนอนไม่เพียงพอ ขณะที่นักโทษชายและผู้ต้องขังหญิงต้องใช้เวลาในเรือนนอนเป็นเวลานาน (16.30 - 06.00 น.) นักโทษและผู้ต้องขังหญิงสามารถเข้าถึงและได้รับอาหารและเครื่องใช้ แต่ยังคงมีความแตกต่างกันระหว่างผู้ที่มีเงินและไม่มีเงิน นอกจากนี้ พบว่าผู้ต้องขังหญิงสามารถเข้าถึงการอาบน้ำได้จำกัด

1.2.2) ด้านการติดต่อกับภายนอกและการเข้าเยี่ยม พบว่า เรือนจำและสถานคุมขังในงานวิจัยฯ จัดให้นักโทษชายและผู้ต้องขังหญิงติดต่อกับภายนอกได้ เช่น ทางจดหมาย หรือจัดสถานที่และช่วงเวลาให้พบญาติ โดยเรือนจำบางขวางอนุญาตให้นักโทษชายพบญาติได้สัปดาห์ละ 2 วัน 45 นาที/ครั้ง ซึ่งใกล้เคียงกับมาตรการที่กำหนดในกฎหมายในประเทศ ขณะที่ผู้ต้องขังหญิงถูกจำกัดมากกว่า เช่น ไม่อาจเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการส่ง-รับจดหมายของตนได้

1.2.3) ด้านบริการทางการแพทย์ พบว่าเรือนจำและสถานคุมขังในงานวิจัยฯ มีแพทย์ไม่เพียงพอต่อการให้การรักษายาบาลผู้ต้องขัง และไม่มีแพทย์ด้านจิตเวช ขณะที่มีความต้องการรับการรักษาและเยียวยาจิตจำนวนมาก รวมทั้งไม่มีมาตรการใดเพื่อให้ความช่วยเหลือดังกล่าว

1.3) งานศึกษาเรื่อง การศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์ของเด็กในสถานกักตัวคนต่างด้าว สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ซอยสวนพลู กรุงเทพฯ ³² พบว่าเด็กถูกแยกจากบิดามารดาซึ่งกำหนดให้แยกผู้ต้องกักชายและหญิง ต้องอยู่ร่วมกับผู้ต้องกักที่เป็นผู้ใหญ่ ห้องกักมีสภาพแออัดและไม่ถูกสุขลักษณะ ทำให้เด็กหลายคนเจ็บป่วย เช่น เป็นโรคผิวหนัง โรคทางเดินหายใจ มีภาวะทุพโภชนาการ มีระบบรับตัวผู้ต้องกักเด็กและผู้ใหญ่ ไม่แตกต่างกัน ทำให้เด็กถูกทำหยาบประวัตินาน เด็กในสถานกักตัวฯ ไม่อาจเข้าถึงการศึกษาไม่ได้รับการดูแลสวัสดิการตามมาตรฐานไม่มีหลักประกันความปลอดภัยเมื่อผลักดันเด็กกลับประเทศ ภูมิลำเนา

2) ความคืบหน้าในการพิจารณาเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ (OPCAT) ของประเทศไทย

- เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2556 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ร่วมกับสมาคมเพื่อป้องกันการทรมาน (Association for the Prevention of Torture : APT) ได้จัดสัมมนาว่าด้วยเรื่องพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ในการสัมมนาดังกล่าว หลายฝ่ายเห็นว่า เมื่อประเทศไทยเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับดังกล่าวแล้ว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ในฐานะองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญควรเป็นหน่วยงานในการทำหน้าที่เป็นกลไกการป้องกันระดับชาติ (National Preventive Mechanism : NPM) ตามที่กำหนดไว้ในพิธีสารฯ

³⁰ การสัมมนาเรื่องคุณไทย จัดโดยสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.) เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2554 ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

³¹ เรือนจำกลางบางขวาง และทัณฑสถานหญิงกลางกรุงเทพฯและเชียงราย

³² สุรพงษ์ กองจันทึก และคณะ, การศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์ของเด็กในสถานกักตัวคนต่างด้าว สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ซอยสวนพลู, สนับสนุนโดย Save the Children UK, มปป., มปท. หน้า 3 - 5.

3) กรณีศึกษาของต่างประเทศ

3.1) รูปแบบการให้สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทำหน้าที่เป็นกลไกป้องกันระดับชาติในประเทศต่างๆ มี 3 รูปแบบ คือ

3.1.1) สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นกลไกป้องกันระดับชาติองค์กรเดียว เช่น คอสตาริกา มาลี มอริเชียส มัลดีฟส์ แอลเบเนีย อาร์เมเนีย อาเซอร์ไบจาน ไชปรัส สาธารณรัฐเช็ก เอสโตเนีย และโปแลนด์

3.1.2) สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นกลไกป้องกันระดับชาติร่วมกับองค์กรภาคประชาสังคม เช่น สโลวีเนีย

3.1.3) สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับมอบหมายให้เป็นหนึ่งในกลไกป้องกันระดับชาติ เช่น นิวซีแลนด์ และสวีเดน³³

3.2) รูปแบบที่ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทำหน้าที่กลไกป้องกันระดับชาติ มีดังนี้

3.2.1) มอบหมายผู้ตรวจการแผ่นดิน เช่น แอลเบเนีย (ได้จัดตั้ง Torture Prevention Unit) อาร์เมเนีย (ได้จัดตั้ง Council on Torture Prevention ซึ่งมีผู้แทนจากภาคประชาสังคมร่วมด้วย) ออสเตรีย คอสตาริกา (ได้จัดตั้ง NPM unit) โครเอเชีย เอกวาดอร์ ฮังการี (ยังไม่ได้ดำเนินการ) ลักเซมเบิร์ก นิกاراกวา ไนจีเรีย สเปน (ได้จัดตั้ง Unit)

3.2.2) ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินร่วมกับหน่วยงานภาคประชาสังคม เช่น มาซิโดเนีย

3.2.3) ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินและองค์กรอื่น เช่น สวีเดน (อีกองค์กรหนึ่ง คือ Chancellor of Justice)³⁴

3.3) รูปแบบที่จัดตั้งหน่วยงานเป็นกลไกป้องกันระดับชาติโดยเฉพาะ³⁵ เช่น

3.3.1) อาร์เจนตินา จัดตั้งระบบป้องกันระดับชาติ (National System of Prevention แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับชาติ ระดับสหภาพพันธรัฐ และระดับท้องถิ่น (จัดตั้งขึ้นใน 24 จังหวัดทั่วประเทศ)

3.3.2) ไชปรัส จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการบริหาร (Commissioner for Administration)

3.3.3) เดนมาร์ก จัดตั้งคณะกรรมการแห่งรัฐสภาเดนิชเพื่อบริการกิจการพลเรือนและทหาร (Danish Parliamentary Commissioner for Civil and Military Administration)

3.3.4) เอสโตเนียได้มอบหมายให้สำนักงานเลขานุการงานยุติธรรม (Office of Chancellor of Justice) ทำหน้าที่เป็นกลไกป้องกันระดับชาติ (NPM) อย่างไรก็ตาม ประชาคมระหว่างประเทศ

³³ สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ สำนักงาน กสม. เอกสารประกอบการประชุม วาระที่ 3.1 เรื่อง พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี, ในการประชุมคณะอนุกรรมการฯ ครั้งที่ 7/2556 เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2556 หน้า 3.

³⁴ สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ สำนักงาน กสม. เรื่องเดียวกัน, หน้า 4 – 9.

³⁵ สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ สำนักงาน กสม., เรื่องเดียวกัน, หน้า 4 – 9.

มีข้อห่วงกังวลเกี่ยวกับความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานดังกล่าว เนื่องจากสำนักงานดังกล่าว ไม่ได้เป็นหน่วยงานอิสระ

3.3.5) ฝรั่งเศส จัดตั้งผู้ตรวจการสถานคุมขัง (General Inspector of Places of Detention) มีเจ้าหน้าที่ 40 คน ปฏิบัติงานเต็มเวลา 25 คน

3.3.6) จอร์เจีย โปแลนด์ และเซอร์เบียจัดตั้งหน่วยงานโดยเฉพาะมีเจ้าหน้าที่ ได้แก่ นักปกป้องสาธารณะ (Public Defender) ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ 6 คน และผู้เชี่ยวชาญอิสระ 25 คน ในประเทศโปแลนด์ เรียกว่า นักปกป้องสาธารณะด้านสิทธิ (Public Defender of Rights) ส่วนประเทศเซอร์เบีย เรียกว่า นักพิทักษ์พลเรือน (Protector of Citizens)

3.3.7) สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน กัวเตมาลา ฮอนดูรัส สวิตเซอร์แลนด์ จัดตั้งหน่วยงานระดับชาติเพื่อป้องกันการทรมาน (National Agency for the Prevention of Torture)

3.3.8) คีร์กีซ และ ลิกเตนสไตน์ จัดตั้งศูนย์การติดตามและวิเคราะห์ และ คณะกรรมการราชทัณฑ์ (Correction Commission)

3.3.9) มอลตา เนเธอร์แลนด์ และสหราชอาณาจักร จัดตั้งกลไกป้องกันระดับชาติมากกว่าหนึ่งแห่ง โดยมอลตาได้แต่งตั้งคณะกรรมการ 2 คณะ คือ คณะกรรมการตรวจเยี่ยมเรือนจำ และคณะกรรมการตรวจเยี่ยมสถานคุมขัง เนเธอร์แลนด์มอบหมายองค์กร 6 แห่ง ทำหน้าที่เป็นกลไกดังกล่าว รับผิดชอบประสานงานการตรวจเยี่ยมและกำหนดมาตรการแทรกแซง สหราชอาณาจักรได้มอบหมายให้องค์กร 18 แห่งทำหน้าที่กลไกป้องกันระดับชาติ

3.4) ประเทศนิวซีแลนด์ กำหนดเป็นกฎหมายเฉพาะ ได้แก่ พระราชบัญญัติอาชญากรรมจากการทรมาน พ.ศ.2532 แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นนิยามศัพท์ ส่วนที่ 2 เป็นเรื่องการฟ้องคดีในความผิดฐานทรมาน และส่วนที่ 3 ว่าด้วยการป้องกันการกระทำทรมาน ซึ่งส่วนหลังนี้มีเจตนารมณ์เพื่อให้สอดคล้องตามพิธีสารเลือกรับฯ โดยกำหนดให้ 5 หน่วยงานในประเทศทำหน้าที่เป็นกลไกการป้องกันระดับชาติ (National Preventive Mechanism: NPM) ทำหน้าที่ตรวจเยี่ยมสถานคุมขังและจัดทำรายงานการตรวจเยี่ยมในเชิงปรับปรุงสภาพการ คุมขัง การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และการป้องกันการทรมาน เสนอต่อรัฐบาลและรัฐสภา³⁶

3.5) ประเทศมัลดีฟส์ (เข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับแห่งอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เมื่อ พ.ศ. 2549) ได้มีการดำเนินการดังนี้

3.5.1) ได้แก้ไขรัฐธรรมนูญของประเทศ โดยเพิ่มเติมบทที่ 2 กำหนดให้ห้ามการกระทำดังต่อไปนี้ตามอำเภอใจ ได้แก่ การคุมขัง การกระทำที่โหดร้าย การลงโทษหรือการทารุณกรรมที่ไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรี³⁷

3.5.2) รัฐบาลมัลดีฟส์ได้มอบหมายให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นกลไกการป้องกันในระดับชาติ ซึ่งแต่งตั้งหน่วยงานหนึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ 13 คนช่วยคณะกรรมการทำหน้าที่ตรวจเยี่ยมสถานที่ซึ่งบุคคลถูกคุมขังภายใต้คำสั่งศาลหรือคำสั่งตามกฎหมาย ติดตามและสอบถาม

³⁶ Crimes of Torture Act 1989, No. 16,26, 27,31 และ 32

³⁷ United Nations, Subcommittee on Prevention of Torture, Report on the visit of the subcommittee prevention of torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment to the Maldives, 20 February 2009, p. 7

เกี่ยวกับสวัสดิการที่ได้รับ และจัดทำข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง แต่ไม่รวมสถานีตำรวจ สถาบันจิตเวช ค่ายทหาร³⁸

1.2.3 หลักการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ (OPCAT)

มาตรา 1 วัตถุประสงค์ของพิธีสาร คือการพัฒนากระบวนการเข้าเยี่ยมสถานที่ซึ่งทำให้บุคคล เสื่อมเสียซึ่งอิสรภาพโดยหน่วยงานนานาชาติและระดับชาติที่เป็นอิสระอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการ ทรมาน การปฏิบัติและการลงโทษที่ทารุณขาดมนุษยธรรม หรือลดทอนความเป็นมนุษย์

มาตรา 3 รัฐภาคีแต่ละรัฐจะจัดตั้ง มอบหมายหน้าที่หรือส่งเสริมให้มีหน่วยงานเข้า เยี่ยมระดับชาติแห่งหนึ่งหรือหลายแห่ง เพื่อป้องกันการทรมานและการลงโทษ และการปฏิบัติอย่างทารุณ ผิดมนุษย หรือลดทอนความเป็นมนุษย์ (นับแต่นี้เรียกว่ากลไกการป้องกันในระดับชาติ)

มาตรา 4

1. ตามพิธีสารฉบับนี้ รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องอนุญาตให้มีการเข้าเยี่ยมของ หน่วยงานตามที่ระบุถึงในมาตรา 2 และ 3 ไปยังสถานที่ภายใต้เขตอำนาจศาลของตนซึ่งเป็นสถานที่ควบคุมตัว บุคคลผู้ถูกทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพ ทั้งนี้ตามคำสั่งของหน่วยงานของรัฐ หรือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย (นับแต่นี้เรียกว่า สถานที่คุมขัง) .....

2. ตามวัตถุประสงค์ของพิธีสารฉบับนี้ การทำให้สูญเสียดังกล่าวหมายถึง การใช้วิธีการใดๆ ไม่ว่าจะเป็นการคุมขังหรือการคุมขังหรือการกักตัวบุคคลไว้ในสถานที่ควบคุมตัวของเอกชน หรือของรัฐ อันเป็นเหตุให้บุคคลนั้นไม่ได้รับอนุญาตให้จากไปตามที่ต้องการ โดยเป็นคำสั่งของหน่วยงานด้าน ตูลาการ ด้านบริหาร หรือหน่วยงานอื่นๆ กิติ

มาตรา 11 คณะอนุกรรมการว่าด้วยการป้องกันการทรมานจะ

(ก) เข้าเยี่ยมสถานที่ตามที่อ้างถึงในมาตรา 4 และให้ข้อเสนอแนะต่อรัฐภาคี ในเรื่องของการคุ้มครองบุคคลผู้ถูกทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพเพื่อให้ปลอดภัยจากการทรมานและการลงโทษและ การปฏิบัติอย่างทารุณ ผิดมนุษยหรือลดทอนความเป็นมนุษย์

(ข) ในส่วนที่เกี่ยวกับกลไกการป้องกันในระดับชาติ

(1) ให้คำแนะนำและช่วยเหลือรัฐภาคีเมื่อจำเป็นในการจัดตั้งกลไก การป้องกันในระดับชาติ

(2) รักษาการติดต่ออย่างเป็นทางการเป็นความลับหากเป็นไปได้กับกลไกการป้องกัน ในระดับชาติ และเสนอที่จะจัดการอบรมและให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคทั้งนี้เพื่อเพิ่มศักยภาพ

(3) ให้คำแนะนำและช่วยเหลือกลไกการป้องกันในระดับชาติในการ ประเมินความต้องการและวิธีการที่จำเป็นเพื่อส่งเสริมการคุ้มครองบุคคลผู้ถูกทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพเพื่อให้ ปลอดภัยจากการทรมานและการลงโทษและการปฏิบัติอย่างทารุณ ผิดมนุษยหรือลดทอนความเป็นมนุษย์

³⁸ United Nations, Subcommittee on Prevention of Torture, Report... 20 February 2009, p. 10.

(4) ให้ข้อเสนอแนะและข้อสังเกตต่อรัฐภาคีทั้งนี้เพื่อส่งเสริมศักยภาพและอำนาจหน้าที่ของกลไกการป้องกันในระดับชาติในการป้องกันการทรมานและการลงโทษและการปฏิบัติอย่างทารุณ ผิดมนุษยหรือลดทอนความเป็นมนุษย์

(ค) .....

มาตรา 14

1. เพื่อให้คณะอนุกรรมการว่าด้วยการป้องกันการทรมานสามารถปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของตนได้ รัฐภาคีของพิธีสารฉบับนี้จะต้องอนุญาตให้

(ก) เข้าถึงข้อมูลทุกอย่างรวมทั้งจำนวนของบุคคลผู้ถูกทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพในสถานที่คุมขังตามที่ระบุไว้ในมาตรา 4 รวมทั้งสถานที่และตำแหน่งอื่นๆ โดยไม่มีข้อจำกัด

(ข) เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อบุคคล รวมทั้งสภาพการคุมขังโดยไม่มีข้อจำกัด

(ค) เข้าถึงสถานที่คุมขัง บริเวณ และอาคารสถานที่ทุกแห่งได้ โดยไม่มีข้อจำกัด แต่ให้เป็นไปตามย่อหน้าที่ 2 ด้านล่าง

(ง) มีโอกาสได้สัมภาษณ์บุคคลที่ถูกทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพอย่างเป็นส่วนตัว โดยไม่ต้องมีพยานรู้เห็น .....

(จ) มีอิสรภาพในการเลือกสถานที่ที่ต้องการเข้าเยี่ยมและบุคคลที่ต้องการสัมภาษณ์

2. การคัดค้านการเข้าเยี่ยมสถานที่คุมขังบางแห่ง อาจเป็นไปได้ตามเหตุผลเร่งด่วนและไม่อาจขัดแย้งได้ อย่างเช่น เหตุผลในการป้องกันประเทศ .....รัฐบาลไม่สามารถใช้อำนาจตามประกาศภาวะฉุกเฉินที่มีอยู่แล้วเพื่อห้ามการเข้าเยี่ยมได้

มาตรา 18

1. รัฐภาคีต้องดำเนินการให้กลไกการป้องกันในระดับชาติมีความเป็นอิสระในการทำงาน และความเป็นอิสระของบุคลากร

2. รัฐภาคีจะต้องดำเนินการที่จำเป็นเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ในกลไกการป้องกันในระดับชาติมีความรู้ความเชี่ยวชาญแบบมืออาชีพ โดยต้องดูแลให้มีความสมดุลด้านเพศและมีตัวแทนอย่างพอเพียงจากชนชาติพันธุ์และคนกลุ่มน้อยในประเทศ

3. รัฐภาคีต้องดำเนินการเพื่อให้มีทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการทำงานของกลไกการป้องกันในระดับชาติ

4. ....

มาตรา 19 กลไกการป้องกันในระดับชาติจะได้รับมอบหมายอำนาจอย่างน้อยให้

(ก) สามารถตรวจเยี่ยมการปฏิบัติต่อบุคคลผู้ถูกทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพในสถานที่คุมขังตามที่ระบุถึงในมาตรา 4 อย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิ .....

(ข) ให้ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติและสภาพของบุคคลผู้ถูกทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพ และเพื่อป้องกันการทรมาน .....โดยพิจารณาจากบรรทัดฐานที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ

(ค) ยื่นข้อเสนอและข้อสังเกตเกี่ยวกับกฎหมายที่มีอยู่หรือกฎหมายที่กำลังร่าง มาตรา 20 เพื่อช่วยให้กลไกการป้องกันในระดับชาติสามารถปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของตนได้ รัฐภาคีของพิธีสารฉบับนี้จะต้องอนุญาตให้

(ก) เข้าถึงข้อมูลทุกอย่างรวมทั้งจำนวนของบุคคลผู้ถูกทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพในสถานที่คุมขังตามที่ระบุไว้ในมาตรา 4 รวมทั้งสถานที่และตำแหน่งอื่นๆ

(ข) เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อบุคคล รวมทั้งสภาพการคุมขัง

(ค) เข้าถึงสถานที่คุมขัง บริเวณ และอาคารสถานที่ทุกแห่งได้

(ง) มีโอกาสได้สัมภาษณ์บุคคลที่ถูกทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพอย่างเป็นทางการ โดยไม่ต้องมีพยานรู้เห็น .....

(จ) มีอิสรภาพในการเลือกสถานที่ที่ต้องการเข้าเยี่ยมและบุคคลที่ต้องการสัมภาษณ์

(ฉ) สิทธิในการติดต่อกับคณะกรรมการว่าด้วยการป้องกันการทรมานเพื่อส่งข้อมูลให้และประชุมร่วมกัน

1.2.4 ความเห็นของคณะกรรมการด้านเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ปัจจุบันคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) โดยคณะกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม คณะอนุกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านเด็ก สตรี และความเสมอภาคของบุคคล คณะอนุกรรมการด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และคณะอนุกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ดำเนินการตรวจเยี่ยมสถานที่คุมขังประเภทต่างๆ ในทุกภูมิภาคทั่วประเทศเป็นระยะๆ อยู่แล้ว ดังนั้น หากรัฐบาลจะพิจารณามอบหมายให้ กสม. ทำหน้าที่เป็นกลไกป้องกันระดับชาติตามพิธีสารเลือกรับฯ (NPM) รัฐบาลต้องพิจารณาให้ กสม. มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในพิธีสารเลือกรับฯ โดยอาจบัญญัติเพิ่มเติมไว้ในร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. .... ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของรัฐสภา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนิยามคำว่า “สถานที่ลิดรอนเสรีภาพ” และอำนาจการตรวจเยี่ยมโดยไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวล่วงหน้า (unannounced visit) รวมถึงรัฐบาลต้องพิจารณาจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นทั้งในแง่บุคลากรและงบประมาณอย่างเพียงพอแก่ กสม. เพื่อให้สามารถดำเนินงานในฐานะกลไกระดับชาติตามพิธีสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้รัฐบาลยังจำเป็นต้องทบทวนกฎหมายภายในรวมถึงระเบียบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อให้กลไกป้องกันระดับชาติสามารถดำเนินการตรวจเยี่ยมสถานที่คุมขังในประเทศทุกประเภทได้อย่างสอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ส่วนที่ 2 การเตรียมรองรับการดำเนินการตามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย (International Convention on the Protection of Persons from Enforced Disappearances: CED)

2.1 ความเป็นมา

2.1.1 ประเทศไทยได้ลงนามในอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย (CED) เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2555 และไทยได้ยอมรับข้อเสนอแนะจากกระบวนการ UPR ที่จะให้สัตยาบันต่ออนุสัญญานี้โดยเร็ว ซึ่งขณะนี้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพอยู่ระหว่างการศึกษานโยบายการปรับปรุงกฎหมายภายในก่อนดำเนินการให้สัตยาบันอนุสัญญาดังกล่าวต่อไป

2.1.2 อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลมิให้ถูกบังคับให้สูญหาย มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันบุคคลจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับและต่อสู้กับการไม่นำตัวผู้กระทำผิดดังกล่าวมาลงโทษ โดยให้ถือว่าการกระทำที่บุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับเป็นอาชญากรรม และให้นิยาม “การหายสาบสูญโดยถูกบังคับ” ว่า คือ การจับกุม กักขัง ลักพาตัว หรือการกระทำในรูปแบบใดๆ ก็ตาม ที่เป็นการลิดรอนเสรีภาพโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งดำเนินการโดยได้รับอนุญาต การสนับสนุน หรือการยอมรับโดยปริยายของรัฐ ตามมาด้วยการปฏิเสธที่จะยอมรับว่าได้มีการลิดรอนเสรีภาพ หรือการปกปิดชะตากรรมหรือที่อยู่ของบุคคลที่หายสาบสูญ ซึ่งส่งผลให้บุคคลดังกล่าวตกอยู่ในภายนอกการคุ้มครองของกฎหมาย นอกจากนี้รัฐภาคีต้องดำเนินการจำเป็นเพื่อประกันว่าการหายสาบสูญเป็นความผิดภายใต้กฎหมายอาญาของตน การกระทำที่บุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับซึ่งดำเนินการอย่างกว้างขวางหรือเป็นระบบถือเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ตามนิยามภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศถือว่าเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ตามที่นิยามภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศที่ใช้บังคับ และจะต้องนำมาซึ่งผลลัพธ์ตามที่กำหนดภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศที่ใช้บังคับดังกล่าว³⁹

2.2 ข้อมูลประกอบการพิจารณา

2.2.1 คำร้องและข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย

1) ช่วง พ.ศ. 2547 - 2556 (ณ วันที่ 19 มิถุนายน 2556) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับคำร้องเกี่ยวกับบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย จำนวน 11 คำร้อง เป็นคำร้องซึ่งเกิดขึ้นในภาคอื่น 1 คำร้อง คำร้องที่เกิดขึ้นพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 9 คำร้อง อีกหนึ่งคำร้องไม่ระบุสถานที่เกิดเหตุ⁴⁰ ตัวอย่างคำร้องที่อยู่ในข่ายบุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับให้สูญหาย เช่น

1.1) คำร้องที่ 124/2549 เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2547 จังหวัดปัตตานี สามีของผู้ร้องและเพื่อนอีก 2 คน ถูกกลุ่มบุคคลแต่งกายคล้ายทหารหรือตำรวจกว่า 10 คน พร้อมอาวุธ จับกุมตัวโดยบอกว่าจะนำไปสอบสวนแล้วส่งกลับ แต่ไม่ได้กลับมาอีกเลย

1.2) คำร้องที่ 127/2549 เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2545 จังหวัดยะลา สามีของผู้ร้องและเพื่อนอีก 2 คน เป็นสายให้ตำรวจ ถูกกล่าวหาว่ายิงตำรวจ จึงนั่งรถจักรยานยนต์ไปกับเพื่อนคนหนึ่ง และ

³⁹ อนุสัญญาระหว่างประเทศ CED อาร์มบท ข้อ 2 ข้อ 4 และข้อ 5

⁴⁰ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน, รายงานวิเคราะห์สถานการณ์เกี่ยวกับคำร้องการละเมิดสิทธิมนุษยชนภายใต้สัญญา CAT และอนุสัญญาระหว่างประเทศ CED, พ.ศ. 2556,

อีกคนขับรถตามไป วันรุ่งขึ้นได้รับทราบจากเพื่อนของสามีที่ขับรถตามไป ว่าสามีของผู้ร้องและเพื่อนที่นั่งรถจักรยานยนต์ไปด้วยกันหายไป ต่อมาเพื่อนที่ขับรถตามไปถูกยิงเสียชีวิต

1.3) คำร้องที่ 666/2550 เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2550 จังหวัดยะลา สามีของผู้ร้อง ถูกเจ้าหน้าที่ทหารพราน 50 คน จับกุมไปจากบ้านพัก พร้อมยึดรถยนต์กระบะ 1 คัน ปืนสั้นออโตเมติก 1 กระบอก โทรศัพท์มือถือ 1 เครื่อง โดยเจ้าหน้าที่ทหารแจ้งว่านำตัวไปสอบสวนที่ค่ายทหาร โรงเรียนบันนังสตาอินทรฉัตร แล้วหายตัวไป ผู้ร้องได้ไปสอบถามที่ค่ายดังกล่าวและค่ายอื่นในจังหวัดยะลาและจังหวัดปัตตานีก็ไม่พบ เจ้าหน้าที่แจ้งว่าปล่อยตัวไปแล้ว แต่ไม่ให้ผู้ร้องดูเอกสารการปล่อยตัว

2) เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2547 นายสมชาย นีละไพจิตร ทนายความสิทธิมนุษยชนที่ให้ความช่วยเหลือทางคดีแก่ผู้ต้องหาตีความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้หายตัวไป ต่อมา พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ยอมรับว่านายสมชาย นีละไพจิตรเสียชีวิตแล้ว และกรมสอบสวนคดีพิเศษได้รับคดีการหายตัวไปของนายสมชายฯ ไว้เป็นคดีพิเศษตั้งแต่วันที่ 19 กรกฎาคม 2548 ปัจจุบันไม่มีความคืบหน้าในเรื่องนี้

3) จากการศึกษาของมูลนิธิยุติธรรมเพื่อสันติภาพอธิบายว่า ประเทศไทยมีข้อมูลการบังคับให้บุคคลสูญหายตั้งแต่ทศวรรษ 2490 โดยเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2495 นายเตียง ศิริขันธ์ ผู้เป็นแนวร่วมกับนายปรีดี พนมยงค์ หายตัวไป ต่อมาศาลพิพากษาจำคุกตลอดชีวิตผู้ต้องหาซึ่งเป็นตำรวจ 3 ราย เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2497 นายพร มะลิทอง นักการเมืองฝ่ายค้านสมัยรัฐบาลพลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์ ถูกลักพาไปพบศพในแม่น้ำเจ้าพระยา ในช่วงทศวรรษ 2490 และ 2500 รัฐบาลมีนโยบายปราบปรามคอมมิวนิสต์ เป็นผลให้มีชาวบ้านถูกจับกุม ควบคุมตัว และสังหารอย่างพลการจำนวนมาก ภายหลังการประท้วงทางการเมืองเมื่อ พ.ศ. 2516 และ พ.ศ. 2519 มีการใช้กองกำลังของรัฐปราบปรามและสังหารผู้ประท้วง แต่ไม่มีการฟ้องคดีดังกล่าว และไม่มีการลงโทษผู้รับผิดชอบต่อการสังหารนี้ ช่วงคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ปกครองประเทศเดือนมิถุนายน 2534 นายทอง โพธิ์อ่าน วุฒิสมาชิกสายแรงงานและผู้รณรงค์ต่อต้านการพยายามของรัฐในการยุบสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ ได้หายตัวไป⁴¹

4) ช่วง พ.ศ. 2544 ถึงปัจจุบัน “การถูกบังคับให้สูญหาย” ในประเทศไทยเป็นผลจากนโยบายของรัฐ 2 ประการ คือ การต่อต้านการก่อความไม่สงบในภาคใต้ (นับแต่ พ.ศ. 2544) และการปราบปรามยาเสพติด (เมื่อ พ.ศ. 2546) กล่าวคือ ในการปราบปรามการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทุกรัฐบาลใช้นโยบายที่คล้ายกันและมีนโยบายอย่างน้อย 3 ประการที่ส่งผลให้เกิดสภาพที่นำไปสู่การหายตัวของบุคคล⁴² ดังนี้

4.1) กรอบกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง 3 ฉบับ⁴³ที่ใช้ในจังหวัดชายแดนใต้ ทำให้การปราบปรามของรัฐไม่เป็นไปตามหลักการคุ้มครองและหลักนิติธรรม ข้อกำหนดว่าด้วยการควบคุมตัวตามกฎหมายดังกล่าวเปิดโอกาสให้เกิดการบังคับบุคคลให้สูญหาย เช่น กฎอัยการศึกเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ควบคุมตัวได้ 7 วัน โดยไม่ต้องมีหมายศาล พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ สามารถควบคุมตัวได้โดยมีหมายศาล รวม 30 วัน และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงฯ รวมกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สามารถควบคุมตัวได้รวม 84 วัน

⁴¹ มูลนิธิยุติธรรมเพื่อสันติภาพ, การบังคับบุคคลให้สูญหายในประเทศไทย, พฤษภาคม พ.ศ. 2555, หน้า 12 – 15..

⁴² มูลนิธิยุติธรรมเพื่อสันติภาพ, การบังคับบุคคลให้สูญหายในประเทศไทย, พฤษภาคม พ.ศ. 2555, หน้า 15 – 18.

⁴³ ได้แก่ พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช 2457 พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551

4.2) การให้ผู้ต้องสงสัยมาแสดงตน เช่น เชิญมาพบ หรือมารายงานตัวที่ค่ายทหาร โดยแบ่งผู้ต้องสงสัยเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีสิทธิขอประกันตัวและเข้าถึงทนายความได้ มีการติดตามความเคลื่อนไหวหลังปล่อยตัว กลุ่มที่เป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงแห่งชาติ จะถูกบังคับให้เข้าอบรม 1 เดือน และมีการเฝ้าระวังหลังการอบรม กลุ่มที่สนับสนุนหรือฝักใฝ่ฝ่ายใดก่อนความไม่สงบ (มีชื่อในบัญชีดำ) แต่ไม่ได้กระทำความผิดอาญาและไม่มีหมายจับ จะถูกควบคุมตัวให้เข้ารับการอบรม 7 - 10 วัน

4.3) การใช้กำลังทหารในการตอบโต้กับการก่อความไม่สงบ เช่น การเพิ่มกำลังทหารในพื้นที่ การจัดให้มีอาสาสมัครฝ่ายพลเรือน การจัดให้มีชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) และอาสาสมัครรักษาหมู่บ้าน (อรบ.) โดย ชรบ. หรือ อรบ. ที่ถูกสงสัยว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ก่อความไม่สงบ และที่เป็น “สายข่าว” ให้เจ้าหน้าที่ ซึ่งทราบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ มีโอกาสถูกบังคับให้สูญหาย

5) ประเทศไทยใช้นโยบายปราบปรามอย่างรุนแรงต่อความผิดด้านยาเสพติดมาโดยตลอด และเข้มงวดมากยิ่งขึ้นเมื่อประกาศใช้นโยบาย “สงครามปราบปรามยาเสพติด” ใน พ.ศ. 2546 ระหว่างเดือน พฤษภาคม ถึง ธันวาคม 2546 มีรายงานว่าชุมชนชาติพันธุ์ลาหู่ถูกเจ้าหน้าที่ทหารและทหารพรานควบคุมตัวโดยพลการ ถูกทรมาน ถูกสังหารนอกกระบวนการกฎหมายและบางคนถูกบังคับให้สูญหาย⁴⁴ นอกจากนี้จากรายงานของมูลนิธิยุติธรรมเพื่อสันติภาพ วิธีการที่เจ้าหน้าที่ทหารหรือเจ้าพนักงานของรัฐใช้ คือการไปจับกุมตัวคนจากหมู่บ้านหรือที่ทำงาน (ไร่นา) แล้วนำมาควบคุมตัวในค่ายทหาร ระยะเวลาควบคุมตัว คือ 45 - 90 วัน ช่วง 7 วันแรกควบคุมตัวในหลุมลึก 2 เมตร จากนั้นควบคุมตัวในอาคาร ระหว่างควบคุมใช้วิธีทรมานหลายรูปแบบ เช่น ช็อตด้วยไฟฟ้า ตีด้วยกระบอง เพื่อให้รับสารภาพ ซึ่งส่งผลให้ผู้ถูกควบคุมตัวบางคนเสียชีวิตได้

6) คนกลุ่มอื่นที่เสี่ยงต่อการถูกบังคับให้เป็นบุคคลสูญหาย ได้แก่

6.1) คนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดหรือมีความขัดแย้งส่วนตัวกับตำรวจ ตัวอย่างเช่น เดือนมกราคม 2549 จังหวัดเชียงใหม่ นายพิชิต จะอ้อ นายจะกะ จะอ้อ (สายตำรวจ) นายจะกำ จะอ้อ น.ส. นาสี จะอ้อ และนายจะแต จะหา ถูกจับกุมระหว่างไปตลาด วันรุ่งขึ้นมีข่าวว่า หน่วยงานด้านการปราบปรามยาเสพติดได้สั่งการให้ทหารและตำรวจสนธิกำลังปราบปรามยาเสพติดและมีการกล่าวหาว่าพ่อค้ายา (นายพิชิตฯ นายจะกะฯ) ต่อสู้เจ้าหน้าที่และถูกยิงเสียชีวิต แต่สภาพศพของทั้งสองคนคือถูกใส่ถุงแฉะมือ เมื่อญาติถามถึงสถานที่ควบคุมตัวของอีกสามคนที่เหลือซึ่งเป็นเยาวชน ก็ได้รับคำตอบไม่ชัดเจน⁴⁵ เดือนกรกฎาคม 2550 จังหวัดยะลา นายมะยูนิต โลงนียะ ซึ่งเพิ่งเดินทางเข้าพื้นที่ หายตัวไปตอนสองทุ่ม วันที่หายตัวไปมี ชรบ และ นักการเมืองท้องถิ่น นำตัวไปพบกำนันคนหนึ่ง มีรายงานว่านายมะยูนิตฯ ไม่ต้องการเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งระหว่างกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งอาจเป็นเหตุให้หายตัวไป⁴⁶

6.2) แรงงานข้ามชาติซึ่งถูกจำกัดเสรีภาพในการเดินทาง เสรีภาพในการตั้งสหภาพแรงงาน การเข้าถึงการดูแลและความรู้ด้านสุขภาพ การทำงานในสภาพเสี่ยงอันตราย ไม่จ่ายค่าแรงงานหรือจ่าย

⁴⁴ มูลนิธิยุติธรรมเพื่อสันติภาพ, การบังคับบุคคลให้สูญหายในประเทศไทย, พฤษภาคม พ.ศ. 2555, หน้า 25.

⁴⁵ มูลนิธิยุติธรรมเพื่อสันติภาพ, การบังคับบุคคลให้สูญหายในประเทศไทย, พฤษภาคม พ.ศ. 2555, หน้า 31.

⁴⁶ มูลนิธิยุติธรรมเพื่อสันติภาพ, การบังคับบุคคลให้สูญหายในประเทศไทย, พฤษภาคม พ.ศ. 2555, หน้า 32.

ต่ำกว่าอัตราที่กำหนด มีการยึดหนังสือเดินทาง ใบอนุญาตทำงาน เจ้าหน้าที่รัฐมักมองว่าแรงงานข้ามชาติเป็นภัยต่อชุมชนไทยและอธิปไตยของชาติ จึงทำให้ปฏิบัติต่อบุคคลดังกล่าวโดยไม่ชอบ รวมถึงบังคับให้สูญหาย ตัวอย่างเช่น เดือนกุมภาพันธ์ 2545 โกวินมิน ชาวมอญ ถูกเจ้าหน้าที่อาสารักษาดินแดน (อส.) ยิงที่จุดตรวจใกล้ค่ายผู้ลี้ภัย อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี แล้วถูกลากและเตะลงไปในริเวณหน้าผา โดยเจ้าหน้าที่ไม่ยอมให้ครอบครัวมารับศพ⁴⁷

6.3) พยานการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งเสี่ยงต่อการถูกเจ้าหน้าที่ข่มขู่ ได้รับความรุนแรง เสี่ยงกับการถูกสังหารนอกกระบวนการกฎหมาย หรือบังคับให้สูญหาย ผู้กระทำอาจเป็นเจ้าหน้าที่ที่ละเมิดสิทธิ เพื่อนร่วมงานที่ต้องการช่วยเหลือผู้กระทำผิดหรือปกป้องหน่วยงานตน เช่น เมื่อปี 2552 ที่จังหวัดนราธิวาส นายอับดุลเลาะห์ อาบูคอรี พยานคดีปล้นปืนเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2547 หายตัวไป ระหว่างเดินทางไปเยี่ยมครอบครัวในพื้นที่ภาคใต้⁴⁸

6.4) ข้อมูลจากนักกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน และการเมืองได้รายงานว่า หน่วยงานด้านความมั่นคงมักเป็นต้นตอของการข่มขู่และทำร้ายผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน ผู้ก่อความไม่สงบในภาคใต้ ก็อาจข่มขู่บุคคลกลุ่มนี้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น การหายตัวไปของนายทะนง โพธิ์อ่าน วุฒิสภาสายแรงงาน (พ.ศ.2534) และนายสมชาย นิละไพจิตร (พ.ศ.2547) ดังที่กล่าวไว้แล้ว⁴⁹

2.2.2 แนวทางอนุวัติกฎหมายภายในของประเทศไทย : การรับฟังความเห็นจากหน่วยงานของรัฐ นักวิชาการ และภาคประชาชน

คณะอนุกรรมการฯ ได้รับฟังข้อมูลและความเห็นเรื่องการอนุวัติกฎหมายภายในตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ จากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการ และภาคประชาชน เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2556 และวันที่ 19 มีนาคม 2556 ตามลำดับ มีสาระสำคัญโดยสรุป คือ

1) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม เห็นควรมีกฎหมายใหม่ โดยเฉพาะ เพื่อรองรับการให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลมิให้ถูกบังคับให้สูญหายฯ ในปี พ.ศ. 2557 ขณะนี้อยู่ระหว่างศึกษา

2) กระทรวงการต่างประเทศ เห็นว่าประเทศไทยยังไม่ได้เป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลมิให้ถูกบังคับให้สูญหาย จึงอาจเสนอกฎหมายใหม่ในการอนุวัติกฎหมายภายใน ซึ่งสามารถบรรจุรายละเอียดและกระบวนการตามอนุสัญญาฯ ได้ครบถ้วน การกำหนดได้เป็นฐานความผิด ในประมวลกฎหมายอาญาอาจไม่เพียงพอและอาจไม่สามารถคุ้มครองบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) นายปกป้อง ศรีสนิท ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายอาญา ให้ความเห็น ดังนี้

3.1) สาระตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลมิให้ถูกบังคับให้สูญหายมีความเกี่ยวพันกัน การมอบหมายให้หน่วยงานเดียวรับผิดชอบภารกิจตามอนุสัญญาทั้งสองฉบับน่าจะเป็นไปได้ โดยเน้นการติดตามและเฝ้าระวัง ส่วนการสอบสวนควรร่วมกับตำรวจ หรือกรมสอบสวนคดีพิเศษซึ่งมีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์

⁴⁷ มูลนิธิยุติธรรมเพื่อสันติภาพ, การบังคับบุคคลให้สูญหายในประเทศไทย, พฤษภาคม พ.ศ. 2555, หน้า 34.

⁴⁸ มูลนิธิยุติธรรมเพื่อสันติภาพ, การบังคับบุคคลให้สูญหายในประเทศไทย, พฤษภาคม พ.ศ. 2555, หน้า 34 – 35.

⁴⁹ มูลนิธิยุติธรรมเพื่อสันติภาพ, การบังคับบุคคลให้สูญหายในประเทศไทย, พฤษภาคม พ.ศ. 2555 หน้า 35 – 36.

3.2) การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา เป็นเพียงการเพิ่มฐานความผิด ไม่ครอบคลุมภารกิจตามอนุสัญญาฯ ได้แก่ 3.2.1) การกำหนดความผิดสำหรับผู้บังคับบัญชาที่รู้ข้อมูลที่ชี้ชัดว่า ผู้ใต้บังคับบัญชาได้กระทำความผิดหรืออาจกระทำความผิดฐานบังคับให้บุคคลสูญหายแต่ไม่ดำเนินการยับยั้งหรือป้องกันการกระทำความผิด 3.2.2) การไม่สามารถอ้างสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อความชอบธรรมในการบังคับให้บุคคลสูญหาย 3.2.3) การห้ามคุมขังบุคคลในสถานที่ลับ 3.2.4) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการรวบรวมและเก็บรักษา เอกสารทางทะเบียนที่บันทึกเกี่ยวกับผู้ถูกทำให้สูญหาย 3.2.5) การให้ญาติหรือทนายความสามารถเข้าถึง ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกทำให้สูญหายและสามารถร้องเรียน ซึ่งต้องได้รับการตรวจสอบข้อกล่าวหาโดยพลันและ อย่างเที่ยงธรรม 3.2.6) การประกันว่าเหยื่อของการบังคับให้สูญหายจะได้รับการชดเช้ค่าเสียหายอย่างเป็น ธรรม เพียงพอโดยพลัน

2.2.3 กรณีศึกษาของต่างประเทศ

1) สหพันธสาธารณรัฐเยอรมนี (เข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2552)

1.1) มีคำแถลงตีความ⁵⁰ ดังนี้

1.1.1) ข้อ 16 การห้ามส่งกลับ จะใช้เฉพาะกรณีที่ส่งกลับแล้ว บุคคล นั้นจะถูกบังคับให้สูญหาย

1.1.2) ข้อ 17 วรรค 2 (f) ตามกฎหมายเยอรมัน (Basic Law) ประกัน ว่า การลิดรอนเสรีภาพจะถูกต้องตามกฎหมาย หากเกิดจากคำสั่งศาลหรือผู้ได้รับอำนาจจากศาล การลิดรอน เสรีภาพที่ไม่ได้เนื่องจากคำสั่งศาล ให้ส่งให้ศาลพิจารณาโดยไม่ชักช้า ผู้ถูกจับข้อหาต้องสงสัยว่ากระทำความ ผิดอาญาให้ส่งไปยังศาลไม่ช้ากว่าวันรุ่งขึ้นจากวันที่ถูกจับกุม

1.1.3) ข้อ 17 วรรค 3 การคุมขังภายใต้การดูแลของเจ้าพนักงานของรัฐ หรืออัยการ จะมีการบันทึกข้อมูลตาม (a) – (h) ของวรรคนี้อยู่แล้ว และแจ้งให้ศาลที่สั่งให้คุมขังทราบ ดังนั้น ข้อมูลที่บันทึกดังกล่าวให้ถือว่าเป็นข้อมูลตามข้อนี้

1.1.4) ข้อ 18 ตามกฎหมายเยอรมัน ผู้มีความชอบธรรมตามกฎหมาย สามารถขอรับข้อมูลจากศาลได้ และอาจถูกจำกัดได้เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้เกี่ยวข้อง หรือเท่าที่ไม่เป็น อุปสรรคต่อการดำเนินการทางอาญา ตามข้อ 20 แห่งอนุสัญญาระหว่างประเทศนี้

1.1.5) ข้อ 24 วรรค 4 การชดเช้ค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทน ไม่ยกเลิกเพิกถอนหลักความคุ้มกันของรัฐจากการถูกฟ้องร้องในศาลของรัฐอื่น (Principle of State Immunity)

1.2) การอนุวัติกฎหมายภายใน มีแนวทาง⁵¹ คือ

1.2.1) แก้ไขกฎหมายโดยเพิ่มหมวดอาชญากรรมระหว่างประเทศ ค.ศ. 2002 (พ.ศ. 2545) ซึ่งกำหนดให้ลงโทษแก่ ผู้กระทำความผิดฐานทำให้บุคคลสูญหาย โดยตั้งใจโยกย้ายบุคคลออกจากการคุ้มครองตามกฎหมายเป็นระยะ

⁵⁰ UNTC, treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&tdsg_no=IV-16&chapter=4&lang=en

⁵¹ Customary IHL-Practice Relating to Rule 98, Enforced Disappearance, www.icrc.org/customary-ihl/ven/docs/v2_cou_de_rule_98

เวลานาน ด้วยการลักพาตัวและปฏิเสธไม่ให้ข่าวสารเกี่ยวกับผู้ถูกบังคับให้สูญหาย อันเป็นการกระทำภายใต้ การเห็นชอบของหน่วยงานของรัฐหรือผู้มีอำนาจหน้าที่

1.2.2) กำหนดเป็นนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนประจำปี ค.ศ. 2005 – 2006 (พ.ศ. 2548 – 2549) ว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการบังคับให้บุคคลสูญหาย

2) ราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ (เข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2554)

2.1) คำแถลงตีความต่ออำนาจของคณะกรรมการตามข้อ 31 และ 32 แห่ง อนุสัญญาระหว่างประเทศฯ⁵²

2.1.1) ข้อ 31 ยอมรับอำนาจของคณะกรรมการที่จะรับและพิจารณา ข้อร้องเรียนในเขตอำนาจศาลตน จากบุคคลที่อ้างว่าเป็นเหยื่อจากการละเมิดโดยประเทศเนเธอร์แลนด์

2.1.2) ข้อ 32 ยอมรับอำนาจของคณะกรรมการที่จะรับและพิจารณา คำร้องจากรัฐภาคีหนึ่งว่าอีกรัฐภาคีหนึ่งมิได้ปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญา

2.2) การอนุวัติกฎหมายภายใน ได้แก่ ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติอาชญากรรมระหว่างประเทศ โดยเพิ่มนิยามการบังคับให้บุคคลสูญหาย กำหนดให้การบังคับ ให้บุคคลสูญหายเป็นความผิดอาญาและเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ กำหนดความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชา และแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (Code of Criminal Procedure) โดยกำหนดบทลงโทษ ทั้งโทษจำคุกและปรับ⁵³

3) ประเทศอาร์เจนตินา⁵⁴ (เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการ ค้ำครองบุคคลมิให้ถูกบังคับให้สูญหาย เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2550)

3.1) คำแถลงตีความ ประเทศอาร์เจนตินาได้ยอมรับอำนาจคณะกรรมการ ตามมาตรา 31 และ 32 ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการค้ำครองบุคคลมิให้ถูกบังคับให้สูญหาย

3.2) การอนุวัติกฎหมายภายใน ได้มีกฎหมายค้ำครองพยานในคดีที่บุคคลถูก บังคับให้สูญหาย พยานประกอบด้วยญาติ หน่วยงาน แพทย์นิติเวช เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง

4) สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (ยังไม่ได้เป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วย การค้ำครองบุคคลมิให้ถูกบังคับให้สูญหาย) ได้ออกพระราชบัญญัติต่อต้านการบังคับให้สูญหายหรือการสูญหาย โดยไม่สมัครใจ ค.ศ. 2012 (พ.ศ. 2555) (Anti – Enforced or Involuntary Disappearances Act of 2012) ประกอบด้วยคำนิยามการบังคับให้บุคคลสูญหาย หรือการสูญหายโดยไม่สมัครใจซึ่งสอดคล้องตาม อนุสัญญาระหว่างประเทศนี้ การห้ามคุมขังในที่ลับ การเก็บทะเบียนหรือประวัติของผู้ที่ถูกลิดรอนเสรีภาพ การ มอบหมายให้คณะกรรมการของรัฐบาลด้านสิทธิมนุษยชน (Governmental Committee on Human Rights) ตรวจสอบสถานคุมขังได้⁵⁵

⁵² UNTC, treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&tdsg_no=IV-16&chapter=4&lang=en

⁵³ OHCHR, Report of the Kingdom of the Netherland submitted under article 29 paragraph 1 of CED, 2013, www.ohchr.org/Documents/HRBodies/CED/SPReports/Report_art29.1_Netherlands.pdf

⁵⁴ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, ผลการศึกษามาตรการดำเนินการรองรับการเข้า เป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการค้ำครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย, ตุลาคม 2553, หน้า 4.

⁵⁵ Human Rights Watch, www.hrw.org/news/2012/12/21/philippines-milestone-law-criminalize-forced-disappearance

5) สาธารณรัฐอินโดนีเซีย (ยังไม่ได้เป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลมิให้ถูกบังคับให้สูญหาย) ได้ออกพระราชบัญญัติหมายเลข 26/2000 ว่าด้วยศาลสิทธิมนุษยชน กำหนดให้ความผิดฐานบังคับให้สูญหายอยู่ในอำนาจการพิจารณาของศาลดังกล่าว⁵⁶

6) เนปาล (ยังไม่ได้เป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลมิให้ถูกบังคับให้สูญหาย) ได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการบังคับบุคคลให้สูญหายโดยกำหนดให้เป็นฐานความผิดหนึ่ง และแต่งตั้งคณะกรรมการระดับสูงที่เป็นอิสระ ทำงานร่วมกับรัฐบาลและศาลในการติดตามเหยี่ยวา และแสวงหาตัวผู้กระทำผิดเกี่ยวกับการบังคับให้บุคคลสูญหายระหว่างการสู้รบ⁵⁷

2.3 หลักการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย(CED)

ข้อ 1

1. บุคคลจะถูกกระทำให้หายสาบสูญโดยถูกบังคับไม่ได้
2. ไม่มีพฤติการณ์พิเศษใด ไม่ว่าจะเป็นสภาวะสงคราม หรือสภาวะคุกคามที่จะเกิดจากสงคราม การขาดเสถียรภาพทางการเมืองภายในประเทศ หรือสภาวะฉุกเฉินสาธารณะอื่นใดที่ยกขึ้นมาเป็นข้ออ้างที่มีเหตุผลสำหรับการกระทำให้บุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับ

ข้อ 2 เพื่อความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญานี้ คำว่า “การหายสาบสูญโดยถูกบังคับ” หมายถึง การจับกุม กักขัง ลักพาตัว หรือการกระทำในรูปแบบใดๆ ก็ตาม ที่เป็นการลิดรอนเสรีภาพโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งดำเนินการโดยได้รับอนุญาต การสนับสนุนหรือการยอมรับโดยปริยายของรัฐตามมาด้วยการปฏิเสธที่จะยอมรับว่าได้มีการลิดรอนเสรีภาพ หรือการปกปิดชะตากรรมหรือที่อยู่ของบุคคลที่หายสาบสูญ ซึ่งส่งผลให้บุคคลดังกล่าวตกอยู่นอกการคุ้มครองของกฎหมาย

ข้อ 4 รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อประกันว่าการหายสาบสูญโดยถูกบังคับเป็นความผิดภายใต้กฎหมายอาญาของตน

ข้อ 5 การกระทำให้บุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ซึ่งดำเนินการอย่างกว้างขวางหรือเป็นระบบถือเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ....

ข้อ 6

1. รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่ออย่างน้อยที่สุดให้บุคคลต่อไปนี้มีความผิดทางอาญา

(ก) บุคคลใดก็ตามที่กระทำ สั่งการ ชักจูง หรือโน้มน้าวให้กระทำการ พยายามที่กระทำการดังกล่าว เป็นผู้สมรู้ร่วมคิดหรือมีส่วนร่วมในการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ

(ข) ผู้บังคับบัญชา ซึ่ง

⁵⁶ การประชุมเรื่องอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2556 ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁵⁷ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, ตุลาคม 2553, หน้า 3.

(1) ทราบหรือเจตนาละเลยข้อมูลซึ่งระบุอย่างชัดเจนว่า ผู้ได้บังคับบัญชา ภายใต้อำนาจและการควบคุมที่มีผลของตน ได้กระทำหรือจะกระทำความผิดฐานกระทำให้บุคคลหายสาบสูญ โดยถูกบังคับ

(2) มีอำนาจความรับผิดชอบและการควบคุมอย่างมีผลเหนือกิจกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับความผิดฐานกระทำให้บุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับ

(3) ไม่ได้ดำเนินมาตรการต่างๆ ทั้งหมดที่จำเป็นและเหมาะสมภายใต้อำนาจของตนเพื่อป้องกันหรือระงับการกระทำให้บุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับ .....

(ค) .....

ข้อ 9

1. รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องดำเนินมาตรการต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อให้ตนมีเขตอำนาจศาลเหนือความผิดฐานกระทำให้บุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับ

(ก) เมื่อความผิดกระทำในอาณาเขตใดภายในเขตอำนาจศาลของรัฐดังกล่าว หรือบนเรือหรืออากาศยานที่จดทะเบียนในรัฐนั้น

(ข) เมื่อผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดเป็นคนชาติของรัฐนั้น

(ค) เมื่อผู้หายสาบสูญเป็นคนชาติของรัฐนั้น และรัฐภาคีนั้นเห็นเป็นการสมควร

2. ในทำนองเดียวกัน รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องดำเนินมาตรการเท่าที่จำเป็น เพื่อให้ตนมีเขตอำนาจเหนือความผิดฐานกระทำให้บุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับ เมื่อผู้ถูกกล่าวหาอยู่ในอาณาเขตใดที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจรัฐของตน .....

ข้อ 17

1. จะไม่มีบุคคลใดถูกขังในที่ลับ

2. โดยเคารพพันธกรณีระหว่างประเทศของรัฐภาคีเกี่ยวกับการลิดรอนเสรีภาพ รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้อง ในกฎหมายของตน

(ก) กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับคำสั่งให้ทำการลิดรอนเสรีภาพ

(ข) กำหนดเจ้าพนักงานที่จะเป็นผู้ออกคำสั่งลิดรอนเสรีภาพ

(ค) รับประกันว่าบุคคลที่ถูกลิดรอนเสรีภาพจะต้องถูกกักกันในสถานที่ซึ่งได้รับการยอมรับและตรวจตราอย่างเป็นทางการเท่านั้น

(ง) .....

3. รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องรวบรวมและเก็บทะเบียนและ/หรือประวัติของบุคคลที่ถูกลิดรอนเสรีภาพ ซึ่งจะต้องเปิดเผยได้โดยพลันหากมีคำร้องขอต่อเจ้าหน้าที่หรือสถาบันตุลาการและเจ้าหน้าที่หรือสถาบันอื่นที่มีอำนาจในการนั้น ..... ข้อมูลนั้นควรครอบคลุมถึง เป็นอย่างน้อย

(ก) ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่ถูกลิดรอนเสรีภาพ

(ข) วัน เวลา และสถานที่ซึ่งบุคคลถูกลิดรอนเสรีภาพ และข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าพนักงานซึ่งลิดรอนเสรีภาพของบุคคลดังกล่าว

(ค) เจ้าพนักงานที่มีคำสั่งให้มีการลิดรอนเสรีภาพและเหตุสำหรับการลิดรอนเสรีภาพ

(ง) เจ้าพนักงานซึ่งรับผิดชอบต่อการตรวจตราการลิดรอนเสรีภาพ

(จ) สถานที่ของการลิดรอนเสรีภาพ วันและเวลาของการนำส่งบุคคลดังกล่าวสู่สถานที่ซึ่งใช้ลิดรอนเสรีภาพ และเจ้าพนักงานที่รับผิดชอบสถานที่ทำการลิดรอนเสรีภาพ

(ฉ) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพร่างกายของบุคคลที่ถูกลิดรอนเสรีภาพ

(ช) ในกรณีที่มีการเสียชีวิตระหว่างการลิดรอนเสรีภาพ พฤติการณ์แวดล้อมและสาเหตุของการเสียชีวิต และจุดหมายปลายทางของศพ

(ซ) วันและเวลาที่ปล่อยหรือโอนตัวบุคคลไปยังสถานกักกันอื่น จุดหมายปลายทางและเจ้าพนักงานที่รับผิดชอบเรื่องการโอนตัว

ข้อ 22 โดยค้ำข้อ 6 แต่ละรัฐภาคีจะต้องดำเนินมาตรการที่จำเป็นในการป้องกันและกำหนดการลงโทษสำหรับการกระทำต่อไปนี้

(ก) การทำให้การเยียวล่าช้าหรือการขัดขวางการเยียวยา .....

(ข) การไม่บันทึกข้อมูลการลิดรอนเสรีภาพของบุคคลใดๆ หรือการบันทึกข้อมูลที่เจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบเรื่องการลงทะเบียนรู้หรือควรจะรู้ว่าไม่ถูกต้อง

(ค) การปฏิเสธที่จะจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับการลิดรอนเสรีภาพของบุคคล หรือการจัดเตรียมข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง .....

ข้อ 25

1. รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องดำเนินมาตรการที่จำเป็นในการป้องกันและลงโทษภายใต้กฎหมายอาญาของตน

(ก) การขนย้ายเด็กผู้ซึ่งถูกใช้กำลังบังคับให้หายสาบสูญ เด็กผู้ซึ่งบิดามารดาหรือผู้ปกครองตามกฎหมายถูกใช้กำลังบังคับให้หายสาบสูญ หรือเด็กที่เกิดระหว่างการถูกคุมขังของมารดาที่ถูกใช้กำลังบังคับให้หายสาบสูญ

(ข) การบิดเบือน ปิดบังหรือทำลายเอกสารพิสูจน์ลักษณะบ่งชี้ที่แท้จริงของเด็กที่ได้ระบุไว้ในวรรคหนึ่ง

2. รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อจะเสาะหาและบ่งชี้เด็กที่ได้ระบุไว้ตามวรรคหนึ่ง (ก) ของข้อนี้และส่งเด็กคืนสู่ครอบครัว .....

3. รัฐภาคีจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเสาะหา บ่งชี้ และจัดหาที่อยู่แก่เด็กที่ระบุไว้ในวรรคหนึ่ง (ก) ของข้อนี้

4. เนื่องจากความจำเป็นที่จะต้องปกป้องผลประโยชน์สูงสุดของเด็กที่ได้ระบุไว้ตามวรรคหนึ่ง (ก) ของข้อนี้ ..... รัฐภาคีที่ยอมรับระบบการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมหรือการอุปการะเด็ก

ในรูปแบบอื่นๆ จะต้องมีขั้นตอนทางกฎหมายที่ทบทวนการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมหรือการอุปการะได้ และหากเป็นการเหมาะสม ให้ยกเลิกการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมหรือการอุปการะเด็กซึ่งมีที่มาจากการใช้กำลังบังคับเพื่อให้หายสาบสูญ

5.....

2.3.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

มาตรา 29 การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมีได้

.....

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม

มาตรา 32 บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ แต่การลงโทษตามคำพิพากษาของศาล หรือตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้

การจับและการคุมขังบุคคล จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

.....

2.3.3 ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 4 .....

การกระทำผิดในเรือไทยหรืออากาศยานไทย ไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใด ให้ถือว่ากระทำผิดในราชอาณาจักร

มาตรา 8 ผู้ใดกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร และ

(ก) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนไทย และรัฐบาลแห่งประเทศที่กระทำผิดได้เกิดขึ้น หรือผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ หรือ

(ข) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนต่างด้าว และรัฐบาลไทยหรือคนไทยเป็นผู้เสียหาย และผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ

ถ้าความผิดนั้นเป็นความผิดดังที่ระบุไว้ต่อไปนี้ จะต้องรับโทษภายในราชอาณาจักร คือ

.....

2.3.4 พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551

มาตรา 7 ความผิดที่จะส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ต้องเป็นความผิดอาญาซึ่งกฎหมายของประเทศ ผู้ร้องขอและกฎหมายไทยกำหนดให้เป็นความผิดอาญาซึ่งมีโทษประหารชีวิตหรือมีโทษจำคุกหรือ

หมวด 1 ความผิดต่อชีวิต	มาตรา 288 ถึง 294
หมวด 2 ความผิดต่อร่างกาย	มาตรา 295 ถึง 300
หมวด 3 ความผิดฐานทำให้แท้งลูก	มาตรา 301 ถึง 305
หมวด 4 ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บ หรือคนชรา	มาตรา 306 ถึง 308

2.4 ความเห็นของคณะกรรมการด้านเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการฯ มีความเห็นเกี่ยวกับการอนุวัติกฎหมายภายในตามอนุสัญญาระหว่างประเทศ ว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลมิให้ถูกบังคับให้สูญหาย ดังนี้

2.4.1 การคุ้มครองบุคคลมิให้ถูกบังคับให้สูญหายควรกำหนดเป็นกฎหมายเฉพาะ และให้ผนวกกลไกดำเนินการตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ไว้ในกฎหมายดังกล่าวด้วย โดยให้จัดตั้งหรือมอบหมายหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งโดยเฉพาะ รับผิดชอบการคุ้มครองบุคคลมิให้ถูกบังคับให้สูญหายควบคู่กับการต่อต้านการทรมาน รวมทั้งให้จัดสรรทรัพยากรบุคคลและงบประมาณแก่หน่วยงานดังกล่าวอย่างเพียงพออีกประการหนึ่ง การกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการติดตามผู้สูญหายโดยถูกบังคับตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองบุคคลจากการสูญหายโดยถูกบังคับ พ.ศ. .... (ฉบับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) ควรคำนึงถึงสัดส่วนของผู้แทนจากองค์กรพัฒนาเอกชนด้วย

2.4.2 คณะกรรมการฯ เห็นว่าการอนุวัติกฎหมายภายในควรกำหนดเป็นกฎหมายเฉพาะ เพื่อให้การคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายมีกลไกการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและถ่วงดุล ไม่ควรใช้การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมีตำรวจเป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย อันอาจไม่สามารถบังคับใช้ได้จริง หรือไม่อาจอธิบายให้สังคมหายเคลือบแคลงเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองบุคคลจากการถูกบังคับให้สูญหาย เนื่องจากผู้กระทำผิดและผู้สอบสวนเป็นตำรวจด้วยกัน การใช้กลไกปกติ ได้แก่ ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ สอบสวนผู้กระทำผิดฐานบังคับให้บุคคลสูญหายอาจถูกกล่าวหาว่าไม่น่าเชื่อถือและไม่เป็นธรรม จึงควรใช้การคานหรือถ่วงดุลอำนาจจากพนักงานสอบสวน เช่น พนักงานอัยการ ซึ่งทำหน้าที่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล เป็นต้น

2.4.3 การที่บุคคลถูกบังคับให้สูญหายนี้เป็นปัญหาด้านกระบวนการยุติธรรมที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงความเป็นธรรมของประชาชนซึ่งอาจเกิดจากบทกฎหมาย หรือการบังคับใช้ และเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอาจไม่ครอบคลุมกฎหมายอื่น เช่น พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 กรณีการส่งตัวคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งต้อง ไม่ส่งกลับ หากมีเหตุผลเพียงพอที่เชื่อได้ว่าผู้นั้นจะอยู่ในอันตรายจากการถูกบังคับให้สูญหาย ฯลฯ นอกจากนี้การตั้งหน่วยงานใหม่เพื่อรับผิดชอบงานด้านนี้โดยเฉพาะ ควรคำนึงถึงการถ่วงดุลและความเป็นกลางด้วย

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการอนุวัติกฎหมายภายในให้เป็นไปตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT) และเพื่อเตรียมการรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ (OPCAT) รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย (CED)

จากการศึกษาข้างต้น คณะอนุกรรมการด้านเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน พิจารณาแล้วเห็นควรมีข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายต่อการอนุวัติกฎหมายภายในให้เป็นไปตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เพื่อเตรียมการรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะนโยบาย

3.1.1 คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) กระทรวงการต่างประเทศ ควรมีกรอบเวลาที่ชัดเจนในการเสนอร่างกฎหมายภายในให้สอดคล้องตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ควรมีกลไกสร้างความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามร่างกฎหมายดังกล่าว รวมทั้งมีแผน ที่ชัดเจนในการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ

3.1.2 คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงกลาโหม สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ) และหน่วยงานความมั่นคง สมควรทบทวนกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงและการบังคับใช้ เนื่องจากกฎหมายเหล่านี้เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่รัฐใช้อำนาจเกินกว่าเหตุ เช่น การควบคุมตัว และทำให้ผู้ถูกกล่าวหา ผู้ด้อยโอกาสในสังคมมีโอกาสถูกเจ้าหน้าที่รัฐทำร้าย หรือได้รับการปฏิบัติไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นธรรม ดังนั้น ในการใช้กฎหมายพิเศษด้านมั่นคง โดยเฉพาะในกรณีการสลายการชุมนุม รวมถึงการชุมนุมทางการเมือง กรณีเกิดเหตุการณ์ไม่สงบ ซึ่งไม่ใช่สงครามหรือการรบด้วยกำลังอาวุธ ควรมอบหมายเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่รัฐอื่นใดที่ได้รับการฝึกฝนในเรื่องนี้มาโดยเฉพาะ เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายดังกล่าว

3.1.3 คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงกลาโหม กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม และแพทยสภา สมควรสอดแทรกเรื่องสิทธิมนุษยชน รวมถึงการป้องกันและคุ้มครองบุคคลจากการถูกกระทำทรมาน ไว้ในหลักสูตรการเรียนวิชานิติศาสตร์ การฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่บังคับใช้กฎหมายด้านกระบวนการยุติธรรม รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำรวจ แพทย์ อัยการ ตุลาการ ราชทัณฑ์ ทหาร ฯลฯ หลักสูตรดังกล่าว เช่น หลักสูตรฝึกอบรมวิทยากรและหลักสูตรเผยแพร่หลักการและการปฏิบัติตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ

3.1.4 คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมราชทัณฑ์) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงกลาโหม กระทรวงสาธารณสุข (กรมสุขภาพจิต) และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง สมควรเผยแพร่ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ในสังกัดเกี่ยวกับแนวคิดและการดำเนินการตามพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และกำชับให้หน่วยงานในสังกัดเตรียมการรองรับการตรวจเยี่ยมของกลไกการป้องกันระดับชาติและคณะอนุกรรมการว่าด้วยการป้องกันการทรมานของสหประชาชาติ

3.1.5 คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) สมควรพิจารณาหน่วยงานที่จะทำหน้าที่เป็นกลไกการป้องกันในระดับชาติแต่เนิ่น และเตรียมดำเนินการที่จำเป็นเพื่อให้หน่วยงานนั้นสามารถทำหน้าที่เป็นกลไกการป้องกันระดับชาติ รวมถึงการตรวจเยี่ยมสถานคุมขังและสถานที่อื่นใดตามที่กำหนดในพิธีสารฯ ได้อย่างอิสระและมีประสิทธิภาพ

3.1.6 คณะรัฐมนตรี ควรเร่งรัดการทบทวนและปรับปรุงกฎหมายภายในเพื่อให้ประเทศไทยสามารถให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายได้โดยเร็ว

3.1.7 คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมราชทัณฑ์) กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานกฤษฎีกา (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา) รวมทั้งสำนักงานอัยการสูงสุด สมควรทบทวนกฎหมาย กฎเกณฑ์ คำสั่ง วิธีการและแนวปฏิบัติ ในความรับผิดชอบที่อาจขัดหรือแย้งกับการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายตามอนุสัญญาระหว่างประเทศนี้ กฎหมายดังกล่าว เช่น ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551 กฎกระทรวงและระเบียบกรมราชทัณฑ์เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

3.1.8 สำนักงานอัยการสูงสุด สมควรเร่งรัดจัดเตรียมบุคลากรและงบประมาณ ทั้งในสำนักงานสอบสวนที่จัดตั้งเป็นสำนักงานขึ้นใหม่ รวมทั้งสำนักงานในภูมิภาคให้มีความตระหนักและมีบทบาทในการทำหน้าที่ตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจสืบสวนสอบสวนของพนักงานสอบสวน เพื่อการคุ้มครองบุคคลที่ถูกกระทำการทรมาน หรือบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย

3.1.9 ศาลยุติธรรมสมควรเผยแพร่ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่ผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่กระบวนการยุติธรรมในสังกัด เช่นเดียวกัน คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมราชทัณฑ์) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด สมควรเผยแพร่ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่กระบวนการยุติธรรมและเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องในสังกัด เกี่ยวกับอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย รวมถึงพิจารณาขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตน และความเชื่อมโยงกับอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานอื่นในการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายตามอนุสัญญาระหว่างประเทศนี้ นับแต่การสอบสวนและดำเนินคดีความผิดฐานการบังคับให้บุคคลสูญหาย บันทึกข้อมูลผู้ถูกคุมขังระหว่างควบคุมตัวในสถานคุมขัง การคุ้มครองเด็กเนื่องจากการบังคับให้บุคคลสูญหาย การส่งผู้ร้ายข้ามแดน การชดเชยค่าเสียหายหรือฟื้นฟูเยียวยา

3.2 ข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย

3.2.1 คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) สมควรเสนอกฎหมายโดยเฉพาะในเรื่องนี้ โดยให้มีมาตรการและมาตรฐานขั้นต่ำสอดคล้องตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ได้แก่ คำนิยามการทรมาน ตามข้อ 1 ของอนุสัญญาฯ ตลอดจนการกระทำอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือการประตักตี หรือการลงโทษที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ตามข้อ 16 ของอนุสัญญาฯ รวมทั้งกำหนดให้มีกลไกรองรับการปฏิบัติตามอนุสัญญา ซึ่งจะเกิดประสิทธิภาพและมีผลบังคับใช้ได้จริง โดยที่การกระทำ ความผิดฐานทรมานเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือตำรวจ จึงควรมีหลักประกันว่าเมื่อมีมูลเหตุเชื่อได้ว่า มีการกระทำทรมานจะมีการสืบสวนโดยพลัน และโดยไม่ล่าเอียง ซึ่งอาจมีหน่วยงานอิสระ หรือพนักงาน

อัยการทำหน้าที่ดังกล่าว ขณะเดียวกันก็ควรมีหลักประกันว่า ผู้ถูกทำทรมานจะได้รับการชดเชยได้รับค่าสินไหมทดแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ ได้รับการบำบัดฟื้นฟูเต็มรูปแบบเท่าที่เป็นได้

อย่างไรก็ตาม หากคณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) เห็นควรใช้แนวทางแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ควรทบทวนนิยามคำว่าทรมานให้ครอบคลุมความหมายตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และเมื่อมีมูลเหตุเชื่อได้ว่ามีกระทำความทรมานเกิดขึ้นโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ การสอบสวนคดีการทรมานควรมีระบบตรวจสอบและถ่วงดุล โดยให้พนักงานอัยการมีบทบาทหลักในการสืบสวน สอบสวน รวมทั้งควรแก้ไขกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 ให้ครอบคลุมกระบวนการชดเชย เยียวยา บำบัดฟื้นฟู ตลอดจนจัดให้มีหน่วยงานอิสระรับผิดชอบตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการบังคับใช้ร่างกฎหมายที่แก้ไข ในส่วนเกี่ยวกับการต่อต้านการทรมานด้วย

3.2.2 คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงกลาโหม สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สมควรดัดใช้บทบัญญัติในกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง ในส่วนเกี่ยวกับการสอบสวน คุมขังที่จะมีผลกระทบต่อสิทธิของพยาน ผู้ต้องสงสัย ผู้ต้องหา

3.2.3 คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) สมควรเสนอกฎหมายเฉพาะที่สอดคล้องตามพิธีสารเลือกรับแห่งอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ โดยให้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นกลไกการป้องกันระดับชาติตามพิธีสารฉบับนี้ และกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ในการตรวจเยี่ยม สถานที่ที่ทำให้บุคคลเสื่อมเสียอิสรภาพอย่างเป็นอิสระ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้อง การเข้าถึงสถานคุ้มครองการสัมภาษณ์ ผู้ถูกทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพ และการดำเนินการร่วมกับคณะอนุกรรมการว่าด้วยการป้องกันการทรมานของสหประชาชาติ (UN Subcommittee on Prevention of Torture) เป็นต้น

3.2.4 คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) สมควรเร่งรัดการตรากฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลจากการสูญหายโดยถูกบังคับขึ้นเป็นกฎหมายเฉพาะ โดยมีเนื้อหาสอดคล้องตามอนุสัญญาดังกล่าว ทั้งการนิยามคำว่า “การถูกบังคับให้สูญหาย” ตลอดจนรับรองสิทธิของบุคคลที่สูญหายโดยถูกบังคับและบุคคลที่ได้รับความทรมานจากภัยอันเป็นผลโดยตรงของการสูญหายโดยถูกบังคับซึ่งหมายรวมถึงครอบครัวและญาติของบุคคลดังกล่าว ที่จะรู้ความจริง เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของการสูญหายโดยถูกบังคับ ความก้าวหน้าและผลของการสืบสวน และชะตากรรมของบุคคลที่สูญหายโดยถูกบังคับ และกำหนดให้มีกลไกรองรับการปฏิบัติตามอนุสัญญา โดยที่อนุสัญญาระหว่างประเทศฉบับนี้มีความเชื่อมโยงกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ จึงสมควรจัดตั้งหรือมอบหมายหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งอนุวัติตามอนุสัญญาสองฉบับนี้

3.2.5 คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมสอบสวนคดีพิเศษ) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองพยาน พ.ศ. 2546 มาตรา 3⁵⁸ และมาตรา 8⁵⁹ เพื่อประกันการให้ความคุ้มครองตาม

⁵⁸ มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“พยาน” หมายความว่า พยานบุคคลซึ่งจะมาให้ หรือได้ให้ข้อเท็จจริง ต่อพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือศาลในการดำเนินคดีอาญา รวมทั้งผู้ชำนาญการพิเศษ แต่มิให้หมายความรวมถึงจำเลยที่อ้างตนเองเป็นพยาน

⁵⁹ มาตรา 8 พยานในคดีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ อาจได้รับความคุ้มครองตามมาตราพิเศษได้

มาตรการพิเศษภายใต้กฎหมายนี้จะครอบคลุมถึง ผู้ฟ้องร้อง พยาน ญาติของบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย หนวยความของบุคคลดังกล่าว และผู้มีส่วนร่วมในการสอบสวน

3.2.6 คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) กระทรวงการคลัง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มาตรา 3⁶⁰ และรายการท้ายพระราชบัญญัติฯ⁶¹ เพื่อประกันว่าผู้เสียหายเนื่องจากการถูกบังคับให้สูญหายจะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมและเพียงพอ

3.2.7 คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงกลาโหม สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สมควรเสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 มาตรา 12⁶² เพื่อประกันว่าการควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยตามกฎหมายดังกล่าว จะไม่เป็นการควบคุมในสถานที่ลับและต้องสามารถตรวจสอบได้

ความเห็นและมติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในคราวประชุมครั้งที่ 28/2556 เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2556 พิจารณาแล้วมีมติเห็นชอบด้วยตามที่คณะอนุกรรมการด้านเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเสนอ โดยสมควรเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎ ต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมและคุ้มครอง

⁵⁹ มาตรา 8 พยานในคดีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ อาจได้รับความคุ้มครองตามมาตรการพิเศษได้

- (1) คดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือกฎหมายว่าด้วยศุลกากร
- (2) คดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายอาญา
- (3) คดีความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นสุระจัดหา ส่อไปหรือพาไปเพื่อการอนาจาร เพื่อสนองความใคร่ผู้อื่น .....
- (4) คดีความผิดเกี่ยวกับองค์การอาชญากรรม ได้แก่ ความผิดฐานอั้งยี่และซ่องโจรตามประมวลกฎหมายอาญา และให้หมายความรวมถึงความผิดอื่นใดที่มีลักษณะเป็นการกระทำร่วมกันโดยกลุ่มอาชญากร .....
- (5) คดีความผิดที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น
- (6) คดีซึ่งสำนักงานคุ้มครองพยานเห็นสมควรให้ความคุ้มครองพยาน

⁶⁰ มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้
 “ผู้เสียหาย” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือร่างกายหรือจิตใจเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น

⁶¹ ความผิดที่กระทำต่อผู้เสียหายซึ่งทำให้ผู้เสียหายอาจขอรับค่าตอบแทนได้ตามมาตรา 17 ได้แก่ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ความผิด

ลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศ	มาตรา 276 ถึง มาตรา 287
ลักษณะ 10 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	
หมวด 1 ความผิดต่อชีวิต	มาตรา 288 ถึง มาตรา 294
หมวด 2 ความผิดต่อร่างกาย	มาตรา 295 ถึง มาตรา 300
หมวด 3 ความผิดฐานทำให้แท้งลูก	มาตรา 301 ถึง มาตรา 305
หมวด 4 ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บ หรือคนชรา	มาตรา 306 ถึง มาตรา 308

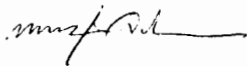
⁶² มาตรา 12 ในการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยตามประกาศในมาตรา 11 (1) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจหรือศาลอาญาเพื่อขออนุญาตดำเนินการ เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวได้ไม่เกินเจ็ดวัน และต้องควบคุมไว้ในสถานที่ที่กำหนดซึ่งไม่ใช่สถานี่ตำรวจ ที่คุมขัง ที่ณฑสถาน หรือเรือนจำ.....

สิทธิมนุษยชน ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 257
วรรคหนึ่ง (5) และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 15 (3)

ดร. อมรา พงศาพิชญ์

(ศาสตราจารย์อมรา พงศาพิชญ์)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายแท้งจริง ศิริพานิช)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายปริญญา ศิริสารการ)

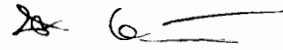
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

พลตำรวจเอก

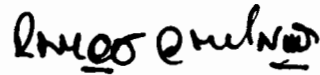
(วันชัย ศรีนวลนิต)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายไพบูลย์ วราหะไพฑูรย์)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นางวิสา เบ็ญจะมโน)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๕/๒๑๓๗๓

กลุ่มงานพัฒนากฎหมายและนโยบาย
เลขรับ 463
วันที่ 5-7 พ.ย. 2557
เวลา 14.10 น.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
เลขรับ 1846
วันที่ - 6 พ.ย. 2557
เวลา 9:15 น.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ สม ๐๐๐๔/๒๒๑๐ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๗

๒. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๖/๑๙๔๒๗ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตามบัญชีแนบท้าย

ตามที่ได้เสนอเรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ไปเพื่อดำเนินการ ความละเอียดตามหนังสือที่อ้างถึง ๑ และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๗ รับทราบการกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอ ความละเอียดตามหนังสือที่อ้างถึง ๒ นั้น

กระทรวงกลาโหม กระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ และสำนักงานศาลยุติธรรมได้เสนอความเห็นไปเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี พิจารณาแล้วมีคำสั่งมอบหมายให้กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานหลัก รับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายตามข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงกลาโหม กระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง / ทั้งนี้ ...

ทั้งนี้ ให้จัดทำรายงานผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในภาพรวม แล้วแจ้งผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง เมื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาและมีมติแล้ว สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะได้แจ้งผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามบัญชีแนบท้ายทราบด้วยแล้ว

เรียน เลขาธิการ กสม.

เพื่อโปรดทราบ **นครเห็นควรมอบ
คดี. ดำเนินทางต่อไป**

(นางสาวรตญา กอบศิริกาญจน์)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

๒๖ พ.ย. ๒๕๕๗

สำนักพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๔๔๑

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๔๔๖

www.cabinet.thaigov.go.th

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวรุจิรา रिมนต์)

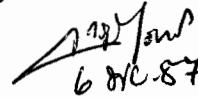
รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สงท.

เพื่อทราบ + ปิดเคส

รวม ๑.กษ. ด้านแผนอสม. / รวม. ด้านอสม.
เพื่อทราบด้วย

(นางสาววารุณี เจนาคม)

รองเลขาธิการ รักษาการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เรียน ผอ. กพช.

ดำเนินการตาม

(นางสาวอังคณา สังข์ทอง) ๗ พ.ย. ๒๕๕๗

นักวิชาการสิทธิมนุษยชนเชี่ยวชาญ

บังคับบัญชาข้าราชการในศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

บัญชีรายชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แจ้งเรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบาย หรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับ การเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศ ว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ให้ทราบ ดังนี้

-
๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
  ๒. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
  ๓. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
  ๔. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
  ๕. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
  ๖. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
  ๗. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
  ๘. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
  ๙. อัยการสูงสุด
  ๑๐. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
  ๑๑. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
  ๑๒. เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ
  ๑๓. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม
  ๑๔. ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
-

บัญชีหนังสือที่ส่งมาด้วย

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคล ถูกบังคับให้สูญหาย

๑. สำเนาหนังสือกระทรวงกลาโหม ด่วนที่สุด ที่ กท ๐๒๐๐/๑๒๔๓ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๗
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๑๐๐๓/๑๔๔๘๕ ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๗
๓. สำเนาหนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ด่วนที่สุด ที่ กต ๑๐๐๒/๑๓๓๔ ลงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๗
๔. สำเนาหนังสือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ พม ๐๒๐๗/๑๒๔๘๑ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๗
๕. สำเนาหนังสือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ พม ๐๒๐๗/๑๒๗๑๔ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๗
๖. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๒๑๑.๔/๙๗๘๐ ลงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๗
๗. สำเนาหนังสือกระทรวงยุติธรรม ด่วนที่สุด ที่ ยธ ๐๔๐๔/๔๕๘๗ ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๗
๘. สำเนาหนังสือกระทรวงสาธารณสุข ด่วนที่สุด ที่ สธ ๐๒๒๘.๐๕/๒๙๔๗ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๗
๙. สำเนาหนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ด่วนที่สุด ที่ อส ๐๐๐๗(พก)/๑๒๐๒๗ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๗
๑๐. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๑๑๑/๔๔๑๙ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๗
๑๑. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๔/๔๕๘๘ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๗
๑๒. สำเนาหนังสือสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๘๐๙/๕๑๘๙ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗
๑๓. สำเนาหนังสือสำนักงานศาลยุติธรรม ด่วนที่สุด ที่ ศย ๐๑๖/๕๓๘๔๕ ลงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๗

ด่วนที่สุด

ที่ กท ๐๒๐๐/ ๑๒๕๓

กระทรวงกลาโหม
ถนนสนามไชย เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว(ล) ๑๗๘๖๒ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือกระทรวงกลาโหม ที่ กท ๐๒๐๐/๖๕๖ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอให้กระทรวงกลาโหมเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องกรณี คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอ เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายไปเพื่อดำเนินการ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงกลาโหมพิจารณาแล้วมีความเห็นตามที่ได้แจ้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทราบแล้ว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อกรณาทราบ

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

(อุดมเดช สีตบุตร)

รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ทำการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

สำนักงานปลัดกระทรวง

กรมพระธรรมนูญ

โทร.๐ ๒๒๒๔ ๖๒๖๔

โทรสาร ๐ ๒๒๒๕ ๙๗๐๐

ส่วนาถูกต้อง

(นางสาวพรทิพย์ โตตาม)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ที่ กท ๐๒๐๐/๒๒

กระทรวงกลาโหม
ถนนสนามไชย เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อ้างถึง หนังสือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ สม ๐๐๐๔/ว ๔ ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอให้พิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องตามกรอบอำนาจหน้าที่ เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

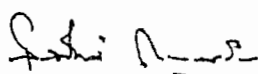
กระทรวงกลาโหมพิจารณาแล้วเห็นว่า

๑. ข้อเสนอแนะทางด้านนโยบายเกี่ยวกับการใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงในกรณีต่าง ๆ ที่ให้ทหารมีอำนาจเข้ามาระงับเหตุ นั้นจะกระทำต่อเมื่อสถานการณ์มีความรุนแรงมากจนกระทั่งเจ้าหน้าที่ ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่รัฐอื่นใด ไม่สามารถระงับเหตุได้ การใช้อำนาจยังคงเป็นไปตามขอบเขตที่กฎหมาย กำหนดและตามความจำเป็นแห่งสถานการณ์ และเมื่อสถานการณ์ดังกล่าวคลี่คลายลงเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นที่เกี่ยวข้องก็จะกลับมาปฏิบัติหน้าที่บังคับใช้กฎหมายต่อไป

๒. ข้อเสนอแนะทางด้านนโยบายเกี่ยวกับการสอดแทรกเรื่องสิทธิมนุษยชนไว้ในการฝึกอบรม ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่บังคับใช้กฎหมายด้านกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนการเผยแพร่ความรู้ และสร้างความเข้าใจแก่หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ในสังกัดกระทรวงกลาโหมโดยได้จัดให้มีการบรรยายให้ความรู้ เรื่องสิทธิมนุษยชนไว้ในหลักสูตรต่าง ๆ ทางทหาร การจัดทำหัวข้อวิชาและหลักสูตรสิทธิมนุษยชน และดำเนินการอบรมเกี่ยวกับประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคได้ เป็นประจำอยู่แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก
(สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์)

สำนักงานปลัดกระทรวง
กรมพระธรรมนูญ
โทร.๐ ๒๒๒๔๖๒๖๔
โทรสาร ๐ ๒๒๒๕ ๙๗๐๐

รองปลัดกระทรวงฯ รักษาราชการแทน
ปลัดกระทรวงฯ ปฏิบัติราชการแทน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

ด่วนที่สุด

ที่ กค ๑๐๐๓/ ๑๙๙๙๙

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๕๐๐

๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว(ล) ๑๗๘๖๒ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้กระทรวงการคลังพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย (รายงานฯ) ในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วขอเรียนว่า กระทรวงการคลังไม่ขัดข้องในหลักการของรายงานฯ ดังกล่าว เนื่องจากเป็นการศึกษาที่มีข้อเสนอแนะทางนโยบาย และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในการบังคับใช้กฎหมายหรือมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคง และความสงบเรียบร้อยให้สอดคล้องกับปฏิญญา กติกา อนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน แต่อย่างไรก็ดี มีข้อสังเกตเพิ่มเติมกรณีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะของรายงานดังกล่าว ในบางกรณีอาจต้องพิจารณาถึงเหตุผลและความเหมาะสมของสถานการณ์ของประเทศในแต่ละช่วงเวลาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมหมาย ภาษี)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

สำนักกฎหมาย

โทร. ๐ ๒๒๗๓ ๙๐๒๐ ต่อ ๓๒๖๔ , ๓๒๖๕

โทรสาร ๐ ๒๖๑๘ ๓๓๗๑

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวพริตthy ใตตบ)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ด่วนที่สุด

ที่ กต ๑๐๐๒/๑๓๓๔

กระทรวงการต่างประเทศ

ถนนศรีอยุธยา กทม. ๑๐๕๐๐

๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว(ล) ๑๗๘๖๒ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย โดยขอให้กระทรวงการต่างประเทศเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการต่างประเทศพิจารณาแล้ว เห็นด้วยในหลักการกับข้อเสนอในภาพรวมของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่เสนอให้ไทยดำเนินการปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยขอเรียนข้อมูลและความเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

๑. ไทยได้จัดทำรายงานผลการดำเนินงานของไทยตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ โดยผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ ได้ร่วมในคณะผู้แทนไทยที่นำโดยอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม เดินทางไปนำเสนอรายงานผลการดำเนินงานด้วยวาจาต่อคณะกรรมการต่อต้านการทรมานแห่งสหประชาชาติ ระหว่างวันที่ ๓๐ เมษายน - ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ณ นครเจนีวา สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

๑.๑ คณะกรรมการต่อต้านการทรมานฯ ได้มีข้อสังเกตเชิงสรุป (Concluding Observations) ที่ถือเป็นข้อแนะนำต่อรัฐบาลไทยในการปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าว โดยมีประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ (๑) การที่ไทยยังไม่มีกฎหมายเรื่องการทรมานเป็นการเฉพาะ (๒) การเก็บสถิติและข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำทรมานยังมีความบกพร่อง (๓) การขาดกลไกรับข้อร้องเรียนเรื่องการทรมานที่เป็นอิสระ (๔) การอบรมเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์และนิติวิทยาศาสตร์เพื่อให้สามารถตรวจสอบร่องรอยของการทรมาน (๕) การบังคับสูญหาย (enforced disappearance) (๖) สภาพการกักกันและการประกันสิทธิของผู้กักกัน (๗) การดูแลผู้ลี้ภัยเข้าเมือง และหลักการไม่ส่งกลับไปสู่อันตราย (Non-refoulement) (๘) การคุ้มครองสตรีและเด็ก (๙) สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ (๑๐) คดีสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทรมาน

๑.๒ ไทยได้ใช้โอกาสการนำเสนอรายงานฯ ให้คำมั่นด้วยวาจาเกี่ยวกับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายภายในปี ๒๕๕๘

/๒. ที่ประชุม...

๒. ที่ประชุมคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Council) ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นการต่อต้านการทรมาน และการหายสาบสูญโดยถูกบังคับอย่างต่อเนื่อง โดยในการประชุมคณะมนตรีฯ สมัยที่ ๒๗ (สมัยล่าสุด) เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๕๗ ได้มีพัฒนาการที่สำคัญ ดังนี้

๒.๑ การรับรองข้อมติ Enforced or involuntary Disappearance เรียกร้องให้ประเทศที่ยังมิได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าว และสนับสนุนการทำงานของคณะทำงาน Working Group on Enforced or Involuntary Disappearance ที่มีหน้าที่ในการดูแลและค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการหายสาบสูญโดยถูกบังคับของบุคคลโดยเจ้าหน้าที่รัฐ

๒.๒ ผู้แทนองค์กรเอกชนระหว่างประเทศในที่ประชุม ได้กล่าวพาดพิงไทยในกรณีการกล่าวหาว่ามีการทรมาน และการหายสาบสูญโดยถูกบังคับในไทย เช่น กรณีการหายสาบสูญของนายพลสะจิว รักษงเจริญ หรือบิลลี่ และนายสมชาย นิละไพจิตร โดยได้เรียกร้องให้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริง และนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษตามกระบวนการทางกฎหมาย

๓. ไทยได้ให้ความร่วมมือตอบข้อซักถามของกลไกรับข้อร้องเรียนของสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Office of High Commissioner for Human Rights-OHCHR) ที่ทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากบุคคลทั่วไป โดยสำนักงานข้าหลวงใหญ่ฯ ได้ขอให้ทางการไทยให้ข้อมูลเกี่ยวกับกรณีการหายสาบสูญโดยบังคับ และการกระทำทรมานโดยเจ้าหน้าที่รัฐ โดยกระทรวงการต่างประเทศได้ประสานขอข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประมวลคำตอบชี้แจง OHCHR เป็นระยะ

๔. สำหรับการดำเนินการในประเทศ กระทรวงการต่างประเทศได้เข้าร่วมในคณะทำงานแก้ไขกฎหมายเพื่ออนุวัติการตามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ซึ่งกระทรวงยุติธรรมจัดตั้งขึ้น และได้มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (ฉบับที่...) พ.ศ. .... โดยกฎหมายฉบับดังกล่าวจะทำให้ไทยสามารถปฏิบัติตามพันธกรณีที่มีภายใต้อนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และครอบคลุมประเด็นตามบทบัญญัติของอนุสัญญา เช่น การบัญญัติให้การทรมานและการบังคับให้หายสาบสูญตามที่ระบุในอนุสัญญาฯ เป็นความผิดทางอาญา การป้องกันการกระทำผิดดังกล่าวอย่างเป็นระบบ การส่งเสริมสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการจัดเก็บข้อมูลหรือข้อร้องเรียนในกรณีการกระทำผิดดังกล่าว อันจะเป็นประโยชน์ต่อการอนุวัติการตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ที่ไทยเป็นภาคีแล้ว และช่วยเตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายต่อไปด้วย

๕. การเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ในขั้นนี้ คณะกรรมการเพื่อพิจารณาการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ของไทย ได้เห็นด้วยในหลักการกับการจัดตั้งมาตรการหรือกลไกป้องกันระดับชาติ (National Preventive Measure) ของไทย ตามที่กำหนดโดยพิธีสารเลือกรับฯ ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้แสดงความพร้อมจะรับหน้าที่ดังกล่าว โดยคณะกรรมการฯ จำเป็นต้องมีการศึกษาในรายละเอียดถึงรูปแบบและขั้นตอนในการจัดตั้งโดยคำนึงถึงบริบทที่เกี่ยวข้องของไทยต่อไป นอกจากนี้ ในการประชุมสัมมนากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาฯ ซึ่งจัดโดยกระทรวงยุติธรรม ยังได้มีการแลกเปลี่ยนความเห็นระหว่างหน่วยงานไทยเกี่ยวกับแนวปฏิบัติ และการเตรียมความพร้อมสำหรับการรับรองเยี่ยมชมนองกรรมการว่าด้วยการป้องกันการทรมานของสหประชาชาติ (UN Sub-Committee on Prevention of Torture) ซึ่งจัดตั้งโดยพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ หากไทยเข้าเป็นภาคี

๖. กระทรวงการต่างประเทศได้หารือแลกเปลี่ยนความเห็นกับ OHCHR สำนักงานภูมิภาค ในประเด็นสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ โดยอยู่ในระหว่างการพิจารณาความเป็นไปได้ในการเชิญผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศมาพบหารือและให้ความรู้กับหน่วยงานไทยสืบเนื่องจากข้อ ๕ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และการจัดตั้งกลไกป้องกันระดับชาติ ตามพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาฯ

๗. กำหนดการเยือนของผู้เสนอรายงานพิเศษว่าด้วยการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Special Rapporteur on torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment) (นาย Juan Mendez) เดิมไทยมีกำหนดรับการเยือนของผู้เสนอรายงานพิเศษฯ ในช่วงเดือนสิงหาคม ๒๕๕๗ แต่ได้ขอเลื่อนกำหนดการเยือนออกไปก่อน และต่อมา OHCHR สำนักงานภูมิภาคได้แจ้งว่า นาย Mendez มีความพร้อมและประสงค์จะเยือนไทยในห้วงต้นปี ๒๕๕๘ ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศจักได้หารือเรื่องดังกล่าวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในรายละเอียดต่อไป ทั้งนี้ การตอบรับการเยือนของผู้เสนอรายงานพิเศษฯ ในจังหวะเวลาที่เหมาะสม จะเป็นการยืนยันเจตนารมณ์ของไทยในการต่อต้านการทรมานฯ อีกทั้งเป็นการช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ และแสดงความโปร่งใสในส่วนของ การดำเนินการของไทยด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายดอน ปรมดีวินัย)

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รักษาการแทน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

กรมองค์การระหว่างประเทศ

กองการสังคม

ฝ่ายสิทธิมนุษยชน

โทร. ๐ ๒๒๐๓ ๕๐๐๐ ต่อ ๑๒๑๕๒

โทรสาร ๐ ๒๖๔๓ ๖๐๕๔

สำเนาถูกต้อง

ศ. โสภณ

(นางสาวพรทิพย์ ไตตบ)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ที่ พม ๐๒๐๗/ ๖๒๔๘๑

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
๑๐๓๔ ถนนกรุงเกษม แขวงมหานาค
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว (ล) ๑๗๘๖๒ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พิจารณาแล้วเห็นว่า ไม่มีข้อขัดข้องต่อหลักการโดยรวมของรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายฯ ดังกล่าว เนื่องจากเป็นไปในทางเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนรวมถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาสต่างๆ ในประเทศไทย อีกทั้งยังเป็นการแสดงจุดยืนด้านการปกป้องสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยต่อประชาคมโลก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลตำรวจเอก

(อดุลย์ แสงสิงแก้ว)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สำนักงานปลัดกระทรวง

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

โทร. ๐ ๒๖๕๕ ๖๔๙๗ โทรสาร ๐ ๒๖๕๕ ๖๔๙๘

สํานาถกตอง

(นางสาวพรทิพย์ โตตบ)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ที่ พม ๐๒๐๗/ ๑๒๗๑๔

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
๑๐๓๔ ถนนกรุงเกษม แขวงมหานาค
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว (ล) ๑๗๘๖๒ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

ตามที่ สำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ขอความร่วมมือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เสนอความเห็น เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรี นั้น

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พิจารณาแล้ว เห็นด้วยกับรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายฯ ตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอ เพราะเพื่อเป็นการป้องกัน และคุ้มครองสิทธิของประชาชนที่ถูกทรมาน และละเมิดสิทธิมนุษยชนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเพื่อป้องกันมิให้บุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับ จับกุม กักขัง ลักพาตัว ซึ่งเป็นการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมีผลให้ผู้กระทำมิให้บุคคลหายสาบสูญดังกล่าวเป็นอาชญากรรม แก้ปัญหาการลอยนวลของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำผิด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลตำรวจเอก

(อตุลย์ แสงสิงแก้ว)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สำนักงานปลัดกระทรวง

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

โทร. ๐ ๒๖๕๕ ๖๔๔๔

โทรสาร ๐ ๒๖๕๕ ๖๔๔๔

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวพรทิพย์ โตตาบ)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๒๑๑.๔/๙๓๒๐

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว(ล) ๑๗๘๖๒ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

ตามที่ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ขอให้กระทรวงมหาดไทยเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย รายละเอียดตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้ว มีความเห็นสอดคล้องกับข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามรายงานผลการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยในระดับนโยบาย ควรกำหนดเป็นหลักการให้มีการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจการสืบสวนและการสอบสวนคดีของพนักงานเจ้าหน้าที่ มิให้จำกัดอยู่เพียงหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่ให้มีการพิจารณาหรือร่วมดำเนินงานโดยหน่วยงานหลายหน่วย เพื่อเป็นหลักประกันในการให้ความเป็นธรรมแก่บุคคลที่อาจถูกกระทำความทรมานหรือบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย และเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายภายในประเทศ เพื่อเตรียมการรองรับกับพันธกรณีในอนุสัญญาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณานำเสนอเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

(อนุพงษ์ เผ่าจินดา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานปลัดกระทรวง

สำนักนโยบายและแผน ส่วนยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงภายใน

โทร/โทรสาร ๐ ๒๒๒๒ ๒๑๔๘

ส่วนากฎต้อง

(นางสาวพรทิพย์ โตตาบ)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ด่วนที่สุด

ที่ ยธ ๐๕๐๕/๕๕๘๗

กระทรวงยุติธรรม
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ
อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์
ถนนแจ้งวัฒนะ
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๓ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ความเห็นประกอบรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบาย หรือ ข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่องการอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนที่ นร ๐๕๐๕/ว(ล)๑๗๘๖๒ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย สรุปลงการดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรมตามข้อเสนอแนะของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวน ๑ ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ได้แจ้งให้กระทรวงยุติธรรมทราบถึงรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบาย หรือ ข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่องการอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และขอให้กระทรวงยุติธรรมพิจารณาเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนโดยด่วน นั้น

กระทรวงยุติธรรม พิจารณาแล้วไม่มีข้อขัดข้องต่อรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบาย หรือ ข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่องการอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เนื่องจากมีความสอดคล้องกับแผนการดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรมทุกประการ ในการนี้ กระทรวงยุติธรรมจึงได้จัดทำสรุปลงการดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรมตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมาเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

พ. ศ. ๒๕๕๗

(ไพบุลย์ คุ้มฉายา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

สำเนาถูกต้อง

พ. ศ. ๒๕๕๗

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๒๗๕๒ โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๖๗๕

(นางสาวพรทิพย์ โตตาบ)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

สรุปผลการดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรมตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบาย หรือ ข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายเรื่องการอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	การดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรมโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
๑.	การแก้ไขกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ (ข้อเสนอแนะนโยบาย ข้อ ๑ ข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย ข้อ ๑) การทบทวนและปรับปรุงกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญา ระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย (ข้อเสนอแนะนโยบาย ข้อ ๖ และ ๗ และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย ข้อ ๔)	กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ยกร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ พ.ศ. ... เรียบร้อยแล้ว โดยได้รวมหลักการและสาระสำคัญของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายไว้ในกฎหมายฉบับเดียว และปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะทำงานแก้ไขกฎหมายซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหากการพิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าวแล้วเสร็จ (ในเบื้องต้นได้กำหนดแผนการดำเนินงานว่าจะพิจารณาร่างกฎหมายเสร็จภายในเดือนตุลาคม ๒๕๕๗) กระทรวงยุติธรรมจะเสนอกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาตามกระบวนการต่อไป
๒.	การเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ (ข้อเสนอแนะนโยบาย ข้อ ๑)	-กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ร่วมกับคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศึกษาความพร้อมของประเทศไทยในการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ทั้งในส่วนของกฎหมาย กฎ ระเบียบ นโยบาย และแนวปฏิบัติ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาเข้าเป็นภาคีพิธีสารดังกล่าว ซึ่งปัจจุบัน ได้ผลการศึกษาฉบับสมบูรณ์เรียบร้อยแล้ว โดยสรุปได้ว่าประเทศไทยสามารถเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เนื่องจากไม่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ นโยบาย และแนวปฏิบัติใดที่ขัดกับพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ -กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความเห็นของภาคส่วนต่างๆ ต่อการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ซึ่งที่ประชุมเห็นด้วยที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	การดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรมโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
		<p>-กระทรวงยุติธรรม ได้มีคำสั่งที่ ๒๑๑/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๗ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องรวมจำนวน ๓๔ คน โดยมีปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธาน และได้ประชุมร่วมกันเป็นระยะๆ เพื่อพิจารณาทำที่ของประเทศไทยในการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ซึ่งล่าสุดเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗ คณะกรรมการฯ ได้มีมติเห็นชอบให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ</p> <p>-ปัจจุบันกระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ อยู่ระหว่างรวบรวมและประมวลข้อมูลเพื่อเสนอเรื่องการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีต่อไป (กำหนดดำเนินการแล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม ๒๕๕๗)</p>
๓.	<p>การสอดแทรกเรื่องสิทธิมนุษยชน รวมถึงการป้องกันและคุ้มครองบุคคลจากการถูกกระทำทรมานฯ ไว้ในหลักสูตรการเรียนวิชานิติศาสตร์ การฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่รัฐที่บังคับใช้กฎหมายด้านกระบวนการยุติธรรม รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นที่เกี่ยวข้อง (ข้อเสนอแนะนโยบาย ข้อ ๓)</p>	<p>-กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมวิทยากร และหลักสูตรเผยแพร่หลักการและสาระสำคัญของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และได้ส่งมอบให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องนำไปฝึกอบรมภายในหน่วยงานแล้ว ตั้งแต่ปี ๒๕๕๖ นอกจากนั้น กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ยังได้จัดการประชุมเพื่อเผยแพร่หลักการและสาระสำคัญของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเป็นประจำทุกปี โดยในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ ได้จัดการอบรมความรู้สิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ซึ่งรวมถึงอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ให้กับเจ้าหน้าที่รัฐจำนวนประมาณ ๑,๕๐๐ คน ใน ๕ ภูมิภาคทั่วประเทศ (ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก)</p>

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	การดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรมโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
		-นอกจากนั้น ในปี ๒๕๕๗ กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ยังได้จัดการฝึกอบรมหลักสูตรสิทธิมนุษยชน ให้กับเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งเป็นผู้แทนจากทุกกระทรวง ทั้งระดับปฏิบัติการ และระดับอำนวยการ (รวมจำนวนประมาณ ๒๐๕ คน)
๔.	การเผยแพร่ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ในสังกัดเกี่ยวกับแนวคิดและการดำเนินงานตามพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และกำชับให้หน่วยงานในสังกัดเตรียมการรองรับการตรวจเยี่ยมของกลไกป้องกันการทรมานฯ ระดับชาติ และคณะอนุกรรมการว่าด้วยการป้องกันการทรมานฯ ของสหประชาชาติ (ข้อเสนอแนะนโยบาย ข้อ ๔)	กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้เริ่มดำเนินการเผยแพร่ความรู้เรื่องพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ และได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจเรื่องการทำงานของกลไกป้องกันการทรมานฯ ทั้งในระดับประเทศ และระดับระหว่างประเทศ
๕.	การพิจารณาหน่วยงานที่มีความเหมาะสมที่จะทำหน้าที่เป็นกลไกป้องกันการทรมานฯ ระดับชาติ และเตรียมดำเนินการที่จำเป็นเพื่อให้หน่วยงานนั้นสามารถทำหน้าที่เป็นกลไกป้องกันการทรมานฯ ระดับชาติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ข้อเสนอแนะนโยบาย ข้อ ๕ และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย ข้อ ๓)	-กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้หารือภายในอย่างไม่เป็นทางการร่วมกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในเบื้องต้น เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่เป็นกลไกป้องกันการทรมานระดับชาติฯ แล้ว ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีความยินดีที่จะรับทำหน้าที่ดังกล่าว เนื่องจากเป็นภารกิจที่มีความสอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำอยู่แล้ว และล่าสุดมติที่ประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗ คณะกรรมการฯ ได้มีมติเห็นชอบให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ปฏิบัติหน้าที่เป็นกลไกป้องกันการทรมานฯ ระดับชาติ ซึ่งกระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จะดำเนินการประมวลเรื่องเพื่อเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีพร้อมกับการเสนอให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีพิธีสารดังกล่าวต่อไป (กำหนดดำเนินการแล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม ๒๕๕๗)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	การดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรมโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
		<p>-สำหรับการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ นั้น คณะกรรมการเพื่อพิจารณาเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ พิจารณาแล้ว เห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องแก้ไขกฎหมาย เนื่องจากไม่มีกฎหมายใดที่ขัดแย้งกับพิธีสารดังกล่าว แต่จะต้องมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการอนุญาตให้กลไกป้องกันการทรมานฯ ทั้งระดับประเทศ และระดับระหว่างประเทศ สามารถเข้าตรวจเยี่ยมสถานที่ควบคุมตัวในทุกรูปแบบได้</p>
๖.	<p>การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองพยาน พ.ศ. ๒๕๕๖ และพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ เพื่อประกันสิทธิของผู้เสียหายเนื่องจากการถูกบังคับให้สูญหายที่จะได้รับการคุ้มครองพยาน และการได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมและเพียงพอ (ข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย ข้อ ๕ และ ๖)</p>	<p>-กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ อยู่ระหว่างการทบทวนและปรับปรุงกฎหมายทั้ง ๒ ฉบับดังกล่าวให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และหากร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ พ.ศ. ... ได้รับการรับรองตามกฎหมายแล้ว จะบรรจุความผิดฐานทรมานและบังคับให้บุคคลสูญหาย ในกฎหมายทั้ง ๒ ฉบับ เพื่อให้เป็นความผิดที่สามารถขอรับความคุ้มครองพยาน และค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายได้ตามกฎหมายต่อไป</p>

ด่วนที่สุด

ที่ สธ ๐๒๒๘.๐๕/๖๓๕๗

กระทรวงสาธารณสุข

ถนนติวานนท์ จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว(ล) ๑๗๘๖๒ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

ตามที่ สำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ขอให้กระทรวงสาธารณสุขเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรี ประเด็นความเห็น เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ความละเอียดดังแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงสาธารณสุข พิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า ไม่ขัดข้องตามข้อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายซึ่งจัดทำโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

๗๓๕

(ศาสตราจารย์รัชตะ รัชตะนาวิน)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

สำนักบริหารสาธารณสุข

โทร. ๐ ๒๕๕๐ ๑๖๒๕

โทรสาร ๐ ๒๕๕๑ ๑๖๓๔

สำเนาถูกต้อง

๗๓๕

(นางสาวพรทิพย์ โตตาบ)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ด่วนที่สุด

ที่ อส ๐๐๗(พท)/ 12027

สำนักงานอัยการสูงสุด
อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/๑๗๘๖๓ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอให้สำนักงานอัยการสูงสุดเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี กรณีสำนักเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ไปเพื่อดำเนินการ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาแล้ว เห็นด้วยในหลักการเตรียมความพร้อมเพื่ออนุวัติการตามอนุสัญญาทั้งสองฉบับดังกล่าว และหากรัฐบาลเห็นควรมอบหมายให้พนักงานอัยการมีบทบาทหลักในการสอบสวนความผิดเกี่ยวกับการทรมานหรือการบังคับให้บุคคลสูญหายตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอ เห็นว่าเป็นหลักการที่เหมาะสมและสำนักงานอัยการสูงสุดมีความพร้อมที่จะดำเนินการได้โดยทันที ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

๑. การให้พนักงานอัยการดำเนินการดังกล่าว เป็นการปฏิบัติงานคดีที่ต่อเนื่อง ทำให้ทราบรายละเอียดของคดีแต่แรกและรับผิดชอบในการไต่สวนของพยาน ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในพยานหลักฐานที่ใช้ในการดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาล จะทำให้ได้ตัวผู้ถูกอ้างว่าถูกระทำพร้อมพยานหลักฐานมาศาลเพื่อไต่สวนโดยเร็ว

๒. พนักงานอัยการ...

๒. พนักงานอัยการทราบข้อเท็จจริงและข้อมูลพยานหลักฐานแต่แรกแล้ว ทำให้เข้าใจได้ง่าย ในการวินิจฉัยคดีและเข้าช่วยเหลือตัวบุคคลผู้ถูกอ้างว่าถูกระงับพร้อมทั้งนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ในศาลได้

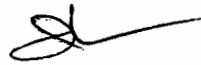
๓. พนักงานอัยการจะสามารถคัดเลือกกลิ่นกรองพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่สำคัญ และวิเคราะห์ นำนักพยานได้ว่า เพียงพอในการดำเนินคดีหรือไม่ หากปรากฏว่ามีการละเมิดกฎหมายของเจ้าพนักงาน

๔. เนื่องจากผู้เกี่ยวข้องกับกรณีนี้ส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ การดำเนินการของพนักงานอัยการจะเป็นอิสระและเที่ยงธรรม เพราะอยู่คนละหน่วยงานและมีสายบังคับบัญชาที่แตกต่างกัน รวมทั้งพนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบในการยื่นคำร้องดำเนินการไต่สวนในศาลตามลักษณะงานในหน้าที่โดยตรง

๕. ปัจจุบันสำนักงานอัยการสูงสุดได้ตั้งสำนักงานการสอบสวนขึ้นเพื่อรับผิดชอบการสอบสวนคดีที่อยู่ในอำนาจของพนักงานอัยการหรืออัยการสูงสุด ซึ่งสามารถรองรับการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการทรมานหรือการบังคับให้บุคคลสูญหายได้โดยไม่ต้องตั้งหน่วยงานเพิ่มเติมอีก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายมนัส สุขสวัสดิ์)

รองอัยการสูงสุด ปฏิบัติราชการแทน
อัยการสูงสุด

ส่วนถูกต้อง

(นางสาวพรทิพย์ โตตาบ)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

สำนักงานวิชาการ

สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายพัฒนากฎหมาย

โทร. / โทรสาร ๐-๒๑๔๓-๔๔๔๑

E-mail : dlaw@ago.go.th

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๑๑๑๑/ ๕๕๑๙

สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๙๖๒ ถนนกรุงเกษม กทม. ๑๐๑๐๐

๖ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว(ล) ๑๗๘๖๒ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ประเด็นความเห็นเรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้พิจารณาแล้ว เห็นควรให้ความเห็นชอบรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับข้อเสนอแนะไปประกอบการดำเนินการเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามเจตนารมณ์ของพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีให้มีผลในทางปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ)

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาทางสังคม

โทร. ๐-๒๒๘๐-๔๐๘๕ ต่อ ๓๒๒๑

โทรสาร ๐-๒๒๘๒-๒๘๒๗ E-mail : jinangoon@nesdb.go.th

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวพรทิพย์ ไตตบ)

ด่วนที่สุด
ที่ นร ๐๕๐๕/๕๕๗

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๒ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว(ล) ๑๗๘๖๒
ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอความเห็นเกี่ยวกับรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีความละเอียดทราบแล้ว นั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาแล้ว เห็นว่า การเสนอเรื่องดังกล่าวของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในมาตรา ๑๕ (๓) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ คณะรัฐมนตรีจึงอาจมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตามความเหมาะสม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายดิศทัต โทตระกิตย์)

รองเลขาธิการฯ รักษาราชการแทน
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

กองกฎหมายการบริหารราชการแผ่นดิน
ฝ่ายกฎหมายการเมืองการปกครอง
โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๐๒๐๖-๙ ต่อ ๑๔๒๔ (นางอัญชลีฯ)
โทรสาร ๐ ๒๒๒๖ ๕๑๖๒
www.krisdika.go.th
www.lawreform.go.th

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวพรทิพย์ โดตาบ)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๘๐๘/๕๑๖๖

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

No ก้นยายน ๒๕๕๗

เรื่อง ความเห็นต่อความเห็นต่อรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/ว(ล) ๑๗๘๖๒ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

ตามที่สำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรีมีหนังสือถึงสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเพื่อขอรับทราบความเห็นที่เกี่ยวข้องกับความเห็นต่อรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่องการอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ตามข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรี รายละเอียดตามอ้างถึง นั้น

สำนักงานฯ พิจารณาแล้ว ไม่ขัดข้องต่อรายงานของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในกรณีดังกล่าว พร้อมทั้งเสนอข้อคิดเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรีว่า หลังจากประเทศไทยได้ลงนามเป็นภาคีอนุสัญญาทั้งสองแล้ว ในห้วงระยะเวลาที่อยู่ระหว่างการพิจารณาออกกฎหมายภายในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องสร้างความรู้ความเข้าใจในประเด็นสิทธิมนุษยชนให้แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติให้มากขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายถวิล เปลิยนตรี)

เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ

สำนักยุทธศาสตร์ความมั่นคงระหว่างประเทศ

โทร. ๐ ๒๑๔๒ ๐๑๘๖

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๖๗๒

ส่านาถูกต้อง

(นางสาวพรทิพย์ โตตapan)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ด่วนที่สุด

ที่ ศย ๐๑๖/๔๓๘/๙๕

สำนักงานศาลยุติธรรม
ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร
กทม. ๑๐๙๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ความเห็นเกี่ยวกับรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายฯ

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว(ล) ๑๗๘๖๒
ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

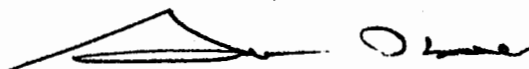
ตามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอเรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ไปเพื่อดำเนินการ ในการนี้ขอให้เสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานศาลยุติธรรมขอเรียนว่า เนื่องด้วยประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT) ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จึงมีความเห็นสมควรให้มีการอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาฯ ตลอดจนกลไกการดำเนินงานที่สอดคล้องกับการปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าว ในชั้นนี้มีความเห็นสอดคล้องกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม กล่าวคือ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา โดยเพิ่มนิยามคำว่า “การทรมาน” และ “ความผิดฐานกระทำทรมาน” และแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดให้ผู้ถูกกระทำทรมานทรมานกรรมหรือลงโทษด้วยวิธีการที่โหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมสามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ระงับหรือเพิกถอนการกระทำนั้น และมีสิทธิยื่นคำร้องขอการเยียวยาความเสียหาย นอกจากนี้ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยเพิ่มความผิดฐานกระทำทรมานเพื่อให้ผู้เสียหายจากความผิดฐานนี้ขอรับค่าตอบแทนได้ โดยไม่ต้องแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สำหรับการเตรียมการรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้าน

การทรมานฯ และกรณีในประเทศไทยได้ลงนามและอยู่ระหว่างพิจารณาให้สัตยาบันเกี่ยวกับอนุสัญญา
ระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย (CED) นั้น มีความเห็นว่าหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องควรศึกษาแนวทางและความพร้อมของประเทศไทยในการเข้าเป็นภาคีตามพิธีสารฯ รวมถึง
การอนุวัติกฎหมายภายในเพื่อรองรับการดำเนินการตามอนุสัญญาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายภัทรศักดิ์ วรรณแสง)
เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม

สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม
กลุ่มประสานความร่วมมือทางกฎหมาย
โทร. ๐ ๒๕๑๒ ๘๕๐๖
โทรสาร ๐ ๒๕๔๑ ๒๒๖๒

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวพรทิพย์ โตดาบ)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

สำเนา

ที่ สม ๐๐๐๔/๒๒๑๐

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖ - ๗ ถนนแจ้งวัฒนะ
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๒๕ กันยายน ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษ อื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสาร เลือกตั้งของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครอง มิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง ๑. หนังสือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ สม ๐๐๐๔/๓ ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗
๒. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๕/๓๙๗๔ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ สม ๐๐๐๔/๔๙ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๗
๒. สำเนารายงานผลการพิจารณาคำร้องที่ขอให้เสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการ ปรับปรุงกฎหมายที่ ๘๐๐/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๖ จำนวน ๑๐๐ ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง ๑ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เสนอรายงานผลการพิจารณาเพื่อ เสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้าน การทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียม รองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกตั้งของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศ ว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย มาเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา และตามหนังสือที่ อ้างถึง ๒ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งว่า โดยที่ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ นายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว มีคำสั่งให้ส่งเรื่องดังกล่าวคืนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อนำเสนอ คณะรัฐมนตรีชุดใหม่ต่อไป นั้น

โดยที่ได้มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๗ ในการนี้ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงขอส่งรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะ นโยบายฯ เรื่องดังกล่าว รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย มาเพื่อโปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้ เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุม คณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑) รวมทั้งเป็นไปตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ (๓)

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป หากผลเป็นประการใด กรุณาแจ้งให้ทราบด้วย
จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายชาติชาย สุธีกุลม)

เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักวิจัยและวิชาการ

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๓๘๘๒

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๕๖๘

.....ร่าง
.....พิมพ์
.....*Oh*.....ตรวจ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
เลขที่ 5121
วันที่ 19 พ.ย. 2557
เวลา 15.25 น.

ที่ นร ๐๕๐๕/๒๒๖๒๑

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและวิชาการ
ทำเนียบรัฐบาล

เลขที่ ๑๗๒๙
วันที่ 21 พ.ย. 2557
เวลา 14.31

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

กลุ่มงานพัฒนากฎหมายและนโยบาย
เลขที่ ๑๐๙
วันที่ 14 พ.ย. 2557
เวลา 14.16

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ส่วนที่ สุด ที่ นร ๐๕๐๕/๒๑๓๘๓ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนที่ สุด ที่ ศธ ๐๒๐๙/๓๓๒๙ ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

ตามที่สำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรีได้แจ้งคำสั่งการของรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) (เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย) มาเพื่อทราบความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอความเห็นไปเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรีด้วยความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

เรียน เลขาธิการ กสม.
เพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

Buri et al.

(นางสาว รุจิรา ริมผดี)

Orphan

(นางสาวรุจิรา ริมผดี)

(นางสาวอังคณา สังข์ทอง)

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนา
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง
19 พ.ย. 2557

รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและวิชาการแทน
เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและวิชาการ
สำนักเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและวิชาการ
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาและวิชาการ

สำนักพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๔๔๑
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๔๔๖
www.cabinet.thaigov.go.th

21 พ.ย. 2557

นางสาว รุจิรา ริมผดี
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาและวิชาการ
สำนักเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและวิชาการ

ด่วนที่สุด

ที่ ศธ ๐๒๐๘/๓๓๒๙

กระทรวงศึกษาธิการ
กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว(ล) ๑๗๘๖๒ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้อง กรณี คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีโดยด่วน ความแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยกับรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดังกล่าว โดยในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) สมควรสอดแทรกเรื่องสิทธิมนุษยชนรวมถึงการป้องกันและคุ้มครองบุคคลจากการถูกกระทำทรมานไว้ในหลักสูตรการเรียนวิชานิติศาสตร์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

พลเรือเอก

(ณรงค์ พิพัฒนาศัย)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานปลัดกระทรวง

สำนักนิติการ

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๒๘๖๖ ต่อ ๑๑๘ (กาญจนา)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๐๔๙๗

ส่วนถูกต้อง

(นางสาวพรทิพย์ โตตาบ)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ